

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2015,

**kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství
(horní zákon), ve znění pozdějších předpisů**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění zákona č. 541/1991 Sb., zákona č. 10/1993 Sb., zákona č. 168/1993 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 258/2000 Sb., zákona č. 366/2000 Sb., zákona č. 315/2001 Sb., zákona č. 61/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 150/2003 Sb., zákona č. 3/2005 Sb., zákona č. 386/2005 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 313/2006 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 157/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 85/2012 Sb., zákona č. 350/2012 Sb., zákona č. 498/2012 Sb. a zákona č. 257/2013 Sb., se mění takto:

1. Za § 29 se vkládá nový § 29a, který včetně nadpisu zní:

„§ 29a

Báňsko-technická evidence

(1) Pro účely evidence báňsko-technických a provozních údajů (dále jen „báňsko-technická evidence“) se zjišťují identifikační údaje ložisek nerostů, údaje o počtu zaměstnanců a jiných osob zabezpečujících dobývání nerostů a činnosti s tím spojené, objemu zásob ložisek vyhrazených i nevyhrazených nerostů, objemu skrývky, výši těžby, rozsahu ploch dotčených dobýváním nerostů, ražbě důlních děl, délce udržovaných důlních děl, spotřebě výbušnin a dále údaje o sanaci a rekultivaci pozemků dotčených těžbou podle § 31 odst. 5 a o tvorbě a čerpání finančních rezerv na sanaci a rekultivaci a na důlní škody.

- (2) Báňsko-technickou evidenci vede Ministerstvo průmyslu a obchodu.

(3) Údaje pro báňsko-technickou evidenci poskytuje poplatník úhrady z vydobytých nerostů podle § 33h písm. a) a b) a organizace, které bylo vydáno povolení k dobývání ložiska nevyhrazených nerostů.

(4) Organizace uvedená v odstavci 3 poskytuje údaje pro báňsko-technickou evidenci za předchozí kalendářní rok, a to do 28. února následujícího kalendářního roku.

(5) Organizace uvedená v odstavci 3 je povinna poskytovat Ministerstvu průmyslu a obchodu údaje pro báňsko-technickou evidenci, úplně, správně, pravdivě a způsobem a v rozsahu, které stanoví prováděcí právní předpis.

(6) Ministerstvo průmyslu a obchodu poskytuje údaje vedené v báňsko-technické evidenci orgánům veřejné moci na jejich žádost a v rozsahu potřebném k výkonu jejich působnosti; fyzickým a právnickým osobám poskytuje údaje jen na základě písemného souhlasu organizace, která údaje do báňsko-technické evidence poskytla.

(7) Údaje poskytnuté pro báňsko-technickou evidenci uchovává Ministerstvo průmyslu a obchodu po dobu 10 let ode dne, kdy byly poskytnuty.

(8) Rozsah a způsob vedení báňsko-technické evidence a rozsah údajů do ní poskytovaných stanoví Ministerstvo průmyslu a obchodu vyhláškou.“

2. § 32a se včetně poznámky pod čarou č. 8 zrušuje.

3. Za část sedmou se vkládá nová část osmá, která včetně nadpisu a poznámek pod čarou č. 27 a 28 zní:

„ČÁST OSMÁ

ÚHRADY

Hlava I

Úhrada z dobývacího prostoru

§ 33a

Subjekt úhrady

(1) Poplatníkem úhrady z dobývacího prostoru je držitel dobývacího prostoru.

(2) Za držitele dobývacího prostoru se pro účely úhrady z dobývacího prostoru považuje organizace, které byl stanoven dobývací prostor, nebo organizace, na kterou byl dobývací prostor převeden.

§ 33b

Předmět úhrady

Předmětem úhrady z dobývacího prostoru je dobývací prostor.

§ 33c

Základ úhrady

Základem úhrady je plocha dobývacího prostoru vymezená na povrchu v hektarech.

§ 33d

Sazba úhrady

(1) Sazba úhrady z dobývacího prostoru činí 300 Kč.

(2) Sazba úhrady z dobývacího prostoru činí 1000 Kč, jestliže v dobývacím prostoru je povolena hornická činnost spočívající v přípravě, otvírce a dobývání výhradního ložiska.

§ 33e

Výpočet úhrady

Úhrada z dobývacího prostoru se vypočte jako součin základu zaokrouhleného na celé hektary nahoru a sazby úhrady.

§ 33f

Úhradové období

(1) Úhradovým obdobím je kalendářní rok.

(2) Ke změnám skutečností rozhodných pro úhradu z dobývacího prostoru, které nastanou v průběhu úhradového období, se nepřihlíží.

§ 33g

Rozpočtové určení

(1) Výnos úhrady z dobývacího prostoru je příjmem rozpočtu obce, na jejímž území se dobývací prostor nachází.

(2) Nachází-li se dobývací prostor na území více obcí, rozdělí se výnos těmto obcím podle poměru ploch částí dobývacího prostoru na území jednotlivých obcí podle stavu jejich území k 1. lednu příslušného kalendářního roku.

(3) Příslušenství sledující osud úhrady z dobývacích prostorů je příjmem státního rozpočtu.

Hlava II

Úhrada z vydobytých nerostů

§ 33h

Subjekt úhrady

(1) Poplatníkem úhrady z vydobytých nerostů je

- a) držitel dobývacího prostoru,
- b) organizace, která vydobyté nerosty získala při provádění ložiskového průzkumu ve stanoveném průzkumném území, nebo
- c) ten, kdo provádí nepovolené dobývání výhradního ložiska nebo neoprávněně provádí ložiskový průzkum, při kterém získal vyhrazený nerost.

(2) Za držitele dobývacího prostoru podle odstavce 1 písm. a) se pro účely úhrady z vydobytých nerostů považuje organizace, které byl stanoven dobývací prostor, nebo organizace, na kterou byl dobývací prostor převeden.

§ 33i

Předmět úhrady

(1) Předmětem úhrady jsou vydobyté nerosty.

(2) Vydobytými nerosty se pro účely úhrady z vydobytých nerostů rozumí

- a) nerosty, pro které byl stanoven dobývací prostor a které byly v daném úhradovém období vydobyté na základě povolení hornické činnosti,
- b) vyhrazené nerosty získané v daném úhradovém období při provádění ložiskového průzkumu ve stanoveném průzkumném území, nebo
- c) vyhrazené nerosty získané nepovoleným dobýváním výhradního ložiska nebo neoprávněně prováděným ložiskovým průzkumem.

§ 33j

Dílčí základy úhrady

(1) Dílčí základ úhrady tvoří množství jednotlivého druhu vydobytých nerostů vykazovaného jako čistá těžba v dobývacím prostoru, která představuje úbytek zásob jejich vydobytím v jednotkách množství a je určena k dalšímu zpracování nebo k odbytu. Do této těžby není zahrnuto znečištění ani vnitřní ani vnější ztráty. Čistá těžba se zjišťuje a eviduje důlně-měříčskou a geologickou dokumentací.

(2) Dílčí základ úhrady z hnědého uhlí dobývaného povrchovým způsobem tvoří množství tepla obsaženého ve vydobytém hnědém uhlí. Toto množství tepla se určí jako součin

- a) množství vydobytého hnědého uhlí dobývaného povrchovým způsobem, vykazovaného jako čistá těžba v dobývacím prostoru, která představuje úbytek zásob jejich vydobytím v jednotkách množství; do této těžby není zahrnuto znečištění ani vnitřní ani vnější ztráty, a
- b) výhřevnosti tohoto uhlí zjištěné váženým průměrem z výsledků měření akreditované laboratoře, které nesmí být starší než 1 rok; výhřevnost se určí podle technické normy, která stanoví požadavky na jakost tuhých paliv²⁷⁾.

(3) Akreditovaná laboratoř má způsobilost zkušební laboratoře uznané národním akreditačním orgánem k provádění zkoušek nebo vzorkování vymezených v Osvědčení o akreditaci podle technické normy, která stanoví požadavky na způsobilost zkušebních a kalibračních laboratoří²⁸⁾.

§ 33k

Sazba úhrady

(1) Sazba úhrady z vydobytých nerostů pro jednotlivé dílčí základy úhrady činí nejvýše částku odpovídající 10 % tržní ceny za jednotku množství pro jednotlivé druhy vydobytých nerostů.

(2) Vláda stanoví nařízením sazby úhrad pro jednotlivé dílčí základy úhrady.

§ 33l

Výpočet úhrady

(1) Úhrada z vydobytých nerostů se vypočte jako součet dílčích úhrad a zaokrouhlí se na celé stokoruny nahoru.

(2) Dílčí úhrada se vypočte jako součin dílčího základu úhrady a sazby pro tento dílčí základ úhrady.

§ 33m

Úhradové období

Úhradovým obdobím je kalendářní rok.

§ 33n

Rozpočtové určení úhrady

(1) Část výnosu úhrady z vydobytých nerostů ve výši

- a) dílčí úhrady z hnědého uhlí dobývaného povrchoвым způsobem je z
 - 1. 33 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání hnědého uhlí povrchově prováděno, a
 - 2. 67 % příjmem státního rozpočtu,
- b) dílčích úhrad z hnědého uhlí dobývaného hlubinným způsobem nebo z černého uhlí je z
 - 1. 75 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání černého uhlí nebo hnědého uhlí hlubinně prováděno, a
 - 2. 25 % příjmem státního rozpočtu,
- c) dílčí úhrady z radioaktivních nerostů je z
 - 1. 75 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání radioaktivních nerostů prováděno, a
 - 2. 25 % příjmem státního rozpočtu,
- d) dílčích úhrad z ropy nebo z hořlavého zemního plynu je z
 - 1. 75 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání ropy nebo hořlavého zemního plynu prováděno, a
 - 2. 25 % příjmem státního rozpočtu, nebo
- e) ostatní dílčí úhrady jsou z
 - 1. 38 % příjmem rozpočtu obce, na jejímž území bylo dobývání ostatních nerostů prováděno, a
 - 2. 62 % příjmem státního rozpočtu.

(2) Pokud bylo dobývání nerostů prováděno na území více obcí a místo dobývání není možné spolehlivě určit, je část výnosu úhrady z vydobytých nerostů odpovídající dílčí úhradě příslušející obcím příjmem rozpočtu obcí v poměru ploch částí dobývacího prostoru na území jednotlivých obcí podle stavu jejich území k 31. prosinci příslušného kalendářního roku.

Obdobně se postupuje v případě vyhrazených nerostů získaných při provádění ložiskového průzkumu ve stanoveném průzkumném území.

(3) Příslušenství sledující osud úhrady z vydobytých nerostů je příjmem státního rozpočtu.

§ 33o

Účelovost úhrady

(1) Část výnosu úhrady z vydobytých nerostů, která je příjmem státního rozpočtu, ve výši 28 % může být použita jen k odstranění škod způsobených dobýváním ložisek vyhrazených i nevyhrazených nerostů, pro zajištění a likvidaci opuštěných důlních děl, k zajištění báňské záchranné služby organizované státem nebo k sanaci, rekultivaci a revitalizaci pozemků ve vlastnictví státu, a to v rámci rozpočtové kapitoly Ministerstva průmyslu a obchodu.

(2) Část výnosu úhrady z vydobytých nerostů, která je příjmem státního rozpočtu, ve výši 12 % může být použita jen pro zjišťování, evidenci, zajišťování a likvidaci starých důlních děl a opuštěných průzkumných důlních děl a pro zajištění výkonu státní geologické služby spojeného především s ochranou a evidencí nerostného bohatství a surovinových zdrojů a na to navazujícím zpřístupňováním informačních zdrojů, případně s podporou provádění státní surovinové politiky, rizikovými geofaktory a řešením problematiky těžebních odpadů, a to v rámci rozpočtové kapitoly Ministerstva životního prostředí.

Hlava III

Správa úhrad

§ 33p

Správce úhrady

(1) Správu úhrady z dobývacího prostoru a úhrady z vydobytých nerostů vykonává obvodní báňský úřad, v jehož obvodu působnosti

- a) se nachází dobývací prostor nebo jeho největší část, nebo průzkumné území nebo jeho největší část, nebo
- b) došlo k nepovolenému dobývání výhradního ložiska nebo neoprávněně prováděnému ložiskovému průzkumu, při kterém byl získán vyhrazený nerost.

(2) Při správě úhrad se postupuje podle daňového řádu.

§ 33q

Oznamovací povinnost

Český báňský úřad zašle Ministerstvu průmyslu a obchodu do 30. září úhradového období souhrnnou zprávu o výběru úhrad z dobývacího prostoru a z vydobytých nerostů v bezprostředně předcházejícím úhradovém období. Tato zpráva obsahuje údaje o

- a) celkové výši vybraných úhrad, celkové výši vybraných úhrad za jednotlivé druhy vydobytých nerostů a o vybraných úhradách odpovídajících jednotlivým dobývacím prostorům a
- b) částkách úhrad, které byly převedeny do rozpočtů jednotlivých obcí a do státního rozpočtu.

§ 33r

Záznamní povinnost pro účely úhrady z vydobytých nerostů

(1) Poplatník úhrady z vydobytých nerostů, který je držitelem dobývacího prostoru, nebo organizace, která vyhrazené nerosty získala při provádění ložiskového průzkumu ve stanoveném průzkumném území, jsou povinni

- a) vést evidenci vydobytých nerostů, a to v členění potřebném pro sestavení úhradového přiznání z vydobytých nerostů,
- b) trvale zaznamenat v důlně měřické a geologické dokumentaci úbytky a přírůstky zásob a zakreslit je do map a řezů v podrobnostech prokazujících místo vytěžení nerostů a jejich množství a
- c) vyznačit v důlně měřické a geologické dokumentaci hranice těžby dosažené k 31. prosinci každého úhradového období, případně dosažení ke dni převodu dobývacího prostoru; to neplatí, jde-li o ropu nebo hořlavý zemní plyn.

(2) Evidence vydobytých nerostů obsahuje údaje o

- a) množství vydobytých nerostů a místě jejich vydobytí,
- b) množství vydobytých nerostů ponechaných v důlním díle v místě jejich vytěžení,
- c) množství nerostů uložených na odvaly, výsypky a odkaliště se samostatným uvedením skrývek a hlušín a samostatným uvedením nevyužitelných vyhrazených nerostů vydobytých ze zásob výhradního ložiska,
- d) množství využitých nevyhrazených nerostů získaných při dobývání výhradního ložiska,
- e) množství nerostů využitých bez následné úpravy,
- f) množství upravených a zušlechťených nerostů,
- g) množství nerostů spotřebovaných pro vlastní potřebu,

- h) množství prodaných nerostů a
- i) výhřevnosti hnědého uhlí dobývaného povrchově.

(3) U vydobytých nerostů, u nichž se obvykle obsah užitkového nerostu vyjadřuje podílem užitkové složky na hmotnosti, evidence vydobytých nerostů obsahuje také údaje o množství

- a) vsázky do úpravny, podílu užitkové složky na hmotnosti ve vsázce a množství užitkového nerostu ve vsázce,
- b) vyrobeného produktu po úpravě popřípadě zušlechtění, podílu užitkové složky na hmotnosti produktu a množství užitkového nerostu v produktu, a
- c) hlušiny po úpravě a zušlechtění, podílu užitkové složky na hmotnosti hlušiny a množství užitkového nerostu v hlušině.

(4) Evidence vydobytých nerostů se uchovává po dobu 10 let od skončení úhradového období, kterého se dokumentace nebo údaj týká.

§ 33s

Úhradové přiznání

(1) Poplatník úhrady z dobývacího prostoru a poplatník úhrady z vydobytých nerostů s výjimkou poplatníka podle § 33h odst. 1 písm. c) jsou povinni podat úhradové přiznání.

(2) Úhradové přiznání k úhradě z dobývacího prostoru se podává nejpozději do konce druhého kalendářního měsíce následujícího po měsíci, jímž začíná běh úhradového období. Úhradové přiznání k úhradě z vydobytých nerostů se podává vždy nejpozději do konce třetího kalendářního měsíce po uplynutí úhradového období.

(3) Lhůtu pro podání úhradového přiznání k úhradě z dobývacího prostoru a úhradového přiznání k úhradě z vydobytých nerostů nelze prodloužit.

(4) Úhradové přiznání nebo dodatečné úhradové přiznání lze podat jen na tiskopise vydaném Českým báňským úřadem nebo na tiskovém výstupu z počítačové tiskárny, který má údaje, obsah i uspořádání údajů shodné s tímto tiskopisem.

(5) Přílohou přiznání úhrady z vydobytých nerostů je při těžbě hnědého uhlí dobývaného povrchově doklad o výhřevnosti vydobytého hnědého uhlí, zjištěné podle § 33j odst. 2 písm. b).

§ 33t

Záloha na úhradu z vydobytých nerostů

(1) Úhrada z vydobytých nerostů podle § 33i odst. 2 písm. a) se platí prostřednictvím záloh za zálohové období.

(2) Zálohové období je období od prvního dne následujícího po posledním dni lhůty pro podání úhradového přiznání za minulé úhradové období do posledního dne lhůty pro podání úhradového přiznání v následujícím úhradovém období.

(3) Zálohy činí 20 % z předchozí úhrady, kterou je úhrada tvrzená poplatníkem v úhradovém přiznání za poslední předcházející úhradové období, za které podal úhradové přiznání. V případě podání dodatečného úhradového přiznání na úhradu vyšší za toto úhradové období, v případě stanovení vyšší úhrady správcem úhrady za toto úhradové období nebo v případě stanovení úhrady správcem úhrady za následující úhradové období, se stává předchozí úhradou tato vyšší nebo stanovená úhrada.

(4) Pro účely určení předchozí úhrady se nepřihlíží k části úhrady odpovídající vydobytých nerostům při provádění ložiskového průzkumu ve stanoveném průzkumném území.

(5) Zálohy jsou splatné do konce třetího, šestého a dvanáctého kalendářního měsíce zálohového období. Nejpozději do 15 dnů po uplynutí lhůty pro placení zálohy je poplatník úhrady z vydobytých nerostů povinen podat oznámení, ve kterém uvede území obce, v němž v posledních 3 měsících přede dnem splatnosti zálohy probíhalo dobývání, a množství vydobytých nerostů, které byly na daném území vydobyty. Oznámení lze podat jen na tiskopise vydaném Českým báňským úřadem nebo na tiskovém výstupu z počítačové tiskárny, který má údaje, obsah i uspořádání údajů shodné s tímto tiskopisem.

(6) Po skončení úhradového období se zálohy uhrazené v jeho průběhu započítávají na úhradu splatné úhrady za toto úhradové období.

§ 33u

Limit pro předepsání a placení úhrady z vydobytých nerostů

Úhrada z vydobytých nerostů se nepředepíše a neplatí, činí-li méně než 1000 Kč.

§ 33v

Úrok z prodlení

Výše úroku z prodlení činí 0,1 %.

§ 33w

Prominutí úhrady z vydobytych nerostů

(1) Ministerstvo průmyslu a obchodu se souhlasem Ministerstva financí, Ministerstva životního prostředí, Českého báňského úřadu a obce, na jejímž území dochází k dobývání výhradních ložisek, může na žádost poplatníka úhrady z vydobytych nerostů prominout úhradu z vydobytych nerostů, pokud poplatník k žádosti doloží, že předmětný důl nebo lom byl postižen havárií na dobývaném výhradním ložisku a havárie zapříčinila hmotné škody, popřípadě ušlý zisk ve výši alespoň 70 % úhrady z vydobytych nerostů za předcházející úhradové období; žádost musí být doložena potvrzením příslušného obvodního báňského úřadu.

(2) Stejnopis rozhodnutí o prominutí úhrady z vydobytych nerostů zašle Ministerstvo průmyslu a obchodu Ministerstvu financí, Ministerstvu životního prostředí, Českému báňskému úřadu, příslušnému obvodnímu báňskému úřadu a obci, na jejímž území dochází k dobývání výhradního ložiska.

²⁷⁾ ČSN 44 1400 – Zásady a technické požadavky pro jakost tuhých paliv.

²⁸⁾ ČSN EN ISO 17025 – Posuzování shody – Všeobecné požadavky na způsobilost zkušebních a kalibračních laboratoří.“.

Dosavadní části osmá až jedenáctá se označují jako část devátá až dvanáctá.

4. V § 35 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který zní:

„(3) Opuštěným důlním dílem se podle tohoto zákona rozumí důlní dílo, jehož vlastník nebo provozovatel je znám, avšak toto důlní dílo trvale nebo dlouhodobě nevyužívá.“.

Dosavadní odstavce 3 až 7 se označují jako 4 až 8.

5. Za § 40 se vkládají nové § 40a a § 40b, které včetně nadpisu znějí:

„Správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob

§ 40a

(1) Organizace uvedená v § 29a odst. 3 se dopustí správního deliktu tím, že v rozporu s § 29a odst. 4 nebo 5 neposkytne údaje pro báňsko-technickou evidenci včas, správně, pravdivě nebo ve stanoveném rozsahu.

(2) Za správní delikt podle odstavce 1 se uloží pokuta do 100 000 Kč.

§ 40b

(1) Právnická osoba za správní delikt neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.

(2) Při určení výměry pokuty se přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a okolnostem, za nichž byl spáchán.

(3) Odpovědnost za správní delikt zaniká, jestliže správní orgán o něm ne zahájil řízení do 3 let ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 5 let ode dne, kdy byl spáchán.

(4) Správní delikty podle tohoto zákona projednává Ministerstvo průmyslu a obchodu.

(5) Na odpovědnost za jednání, k němuž došlo při podnikání fyzické osoby nebo v přímé souvislosti s ním, se vztahují ustanovení zákona o odpovědnosti a postihu právnické osoby.

(6) Příjem z pokut je příjmem státního rozpočtu.“

6. V § 41 se slovo „32a“ nahrazuje slovy „podle části osmé“.

Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Pro úhradové povinnosti u úhrady z dobývacího prostoru podle zákona č. 44/1988 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, za kalendářní roky přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i pro práva a povinnosti s nimi související, se použije zákon č. 44/1988 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a vyhláška č. 617/1992 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.
2. Pro úhradové povinnosti u úhrady z vydobytých nerostů podle zákona č. 44/1988 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, za kalendářní roky přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i pro práva a povinnosti s nimi související, se použije zákon č. 44/1988 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a vyhláška č. 617/1992 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

3. Organizace oznámí obvodnímu báňskému úřadu nejpozději do 3 měsíců ode dne předcházejícího dni nabytí účinnosti tohoto zákona množství nerostů vydobytých v posledním kalendářním roce přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, které nebyly prodány nebo spotřebovány pro vlastní potřebu přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Pro tyto vydobyté nerosty se určí, stanoví a platí úhrada z vydobytých nerostů podle zákona č. 44/1988 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, a vyhlášky č. 617/1992 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Tyto nerosty se považují za prodané nebo spotřebované pro vlastní potřebu nejpozději uplynutím 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Organizace podá úhradové přiznání a zaplatí úhradu za tyto vydobyté nerosty nejpozději do konce sedmnáctého kalendářního měsíce ode dne předcházejícího dni nabytí účinnosti tohoto zákona. Záloha se za tyto nerosty neplatí. Úhrada za tyto nerosty se vypočte jako součin množství těchto nerostů v jednotkách množství a podílu výše úhrady uvedené v úhradovém přiznání za poslední kalendářní rok přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona a výše těžby v jednotkách množství uvedené v úhradovém přiznání za poslední kalendářní rok přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Přijatou úhradu z vydobytých nerostů za tyto nerosty obvodní báňský úřad rozdělí jednotlivým příjemcům stejně jako úhradu z vydobytých nerostů za poslední kalendářní rok přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.
4. Zálohy na úhradu z vydobytých nerostů podle § 33t zákona č. 44/1988 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se poprvé platí za zálohové období začínající prvním dnem čtvrtého kalendářního měsíce po nabytí účinnosti tohoto zákona s tím, že záloha činí 20 % z předchozí úhrady z vydobytých nerostů podle zákona č. 44/1988 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Tato předchozí úhrada se určí obdobně jako předchozí úhrada podle § 33t odst. 3 zákona č. 44/1988 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Čl. III

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se:

1. Vyhláška č. 617/1992 Sb., o podrobnostech placení úhrad z dobývacích prostorů a z vydobytých vyhrazených nerostů.
2. Vyhláška č. 426/2001 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva hospodářství České republiky č. 617/1992 Sb., o podrobnostech placení úhrad z dobývacích prostorů a z vydobytých vyhrazených nerostů.

3. Vyhláška č. 63/2005 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva hospodářství č. 617/1992 Sb., o podrobnostech placení úhrad z dobývacích prostorů a z vydobytých vyhrazených nerostů, ve znění vyhlášky č. 426/2001 Sb.

Čl. IV

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2016.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

OBECNÁ ČÁST

Úvod

Návrh novely zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „horní zákon“), týkající se právní úpravy úhrad z dobývacích prostorů a z nerostů vydobytých na výhradních ložiskách (dále jen „z vydobytých nerostů“), byl zpracován především na základě výsledků jednání koaliční rady ze dne 27. května 2014 a následného usnesení vlády č. 385 ze dne 28. května 2014, kde bylo v bodě IV.3. uloženo ministru průmyslu a obchodu předložit vládě návrh zákona, kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), a návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 617/1992 Sb., o podrobnostech placení úhrad z dobývacích prostorů a z vydobytých vyhrazených nerostů, za účelem změny poměru rozdělení příjmů z úhrad z vydobytých nerostů mezi státní rozpočet České republiky a obce a zjednodušení a zprůhlednění postupu při výpočtu, vybírání a vymáhání úhrad a navýšení příjmů z úhrad z vydobytých nerostů.

Dále byl tento návrh využit k naplnění cílů usnesení vlády č. 634 ze dne 29. srpna 2012, č. 37 ze dne 16. ledna 2013 a č. 980 ze dne 18. prosince 2013, která předpokládají v rámci zefektivnění státní statistické služby redukci počtu resortních statistických zjišťování a jejich převedení do působnosti resortních právních předpisů. V tomto konkrétním případě se jedná o vyřazení statistického výkazu Hor (MPO) 1-01 (Roční výkaz báňsko-technických a provozních údajů) z dalšího programu statistického zjišťování a jeho nahrazení evidencí vedenou v působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu.

Zpracovatelem návrhu novely horního zákona byl Český báňský úřad společně s Ministerstvem průmyslu a obchodu. Předkladatelem návrhu novely horního zákona je ministr průmyslu a obchodu, spolupředkladatelem je Český báňský úřad. Tento postup byl zvolen proto, že návrh novely horního zákona se zásadním způsobem dotýká působnosti orgánů státní báňské správy.

Základní parametry novely byly po jednáních stanoveny takto – celkový výnos z úhrad z vydobytých nerostů se předpokládá ve výši 1 mld. Kč, z toho pro státní rozpočet 575 mil. Kč. Sazby úhrad budou stanoveny prováděcím právním předpisem. Výše výnosů z úhrad za jednotlivé druhy vydobytých nerostů se má zvýšit přibližně 2x. Návrh novely horního zákona by měl být připraven a projednán v meziresortním připomínkovém řízení a vládou tak, aby nabyl účinnosti k 1. červenci 2015.

Vzhledem k výše uvedenému povolil ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu dopisem ze dne 6. června 2014 podle čl. 76 Legislativních pravidel vlády zkrácení lhůty pro meziresortní připomínkové řízení na 10 pracovních dní. Dále povolil, aby nemuselo být

provedeno hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad (RIA), ale vyhodnoceny jen dopady navrženého řešení.

Zhodnocení platného právního stavu

Horní zákon stanoví v § 32a povinnost platit úhrady z dobývacích prostorů a z vydobytých nerostů na výhradních ložiskách nebo nerostů na výhradních ložiskách po jejich úpravě a zušlechtění provedeném v souvislosti s jejich dobýváním (dále jen „vydobyté nerosty“). Podrobnosti o způsobu výpočtu úhrad, lhůtách a správě úhrad stanoví na základě zákonného zmocnění vyhláška č. 617/1992 Sb., o podrobnostech placení úhrad z dobývacích prostorů a vydobytých vyhrazených nerostů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 617/1992 Sb.“).

Správu úhrad provádějí obvodní báňské úhrady, při správě úhrad postupují podle daňového řádu, nestanoví-li horní zákon jinak, a vystupují jako správci daně. Český báňský úřad pak plní úkoly nadřízeného správce daně podle daňového řádu.

Smyslem zavedení úhrady z dobývacích prostorů bylo kompenzovat obcím omezení vyplývající ze stanovení dobývacího prostoru i z předpokládané a realizované hornické činnosti.

Poněkud jiný charakter mají úhrady z vydobytých nerostů. Do českého právního řádu byly zavedeny v roce 1992, tedy v době, kdy se připravovala privatizace českého hornictví. Představují nejen jakousi formu náhrady za majetek České republiky ve smyslu § 5 odst. 2 horního zákona, který stát jinak zcela bezúplatně přenechává soukromoprávnímu subjektu, ale jsou i určitou rentou vyplácenou báňskou organizací do veřejných rozpočtů za to, že obec je postižena negativními přímými i nepřímými důsledky prováděné hornické činnosti. Dnes se tato úhrada z velké části převádí obcím vedle úhrad z dobývacích prostorů.

Úhrady z vydobytých nerostů nemohou být uplatněny při dobývání ložisek, která nejsou výhradními ložisky a jsou ve smyslu § 7 horního zákona součástí pozemku.

Zatímco úhrady z dobývacích prostorů se od počátku jejich zavedení do současného horního práva staly příjmem obcí, na jejichž katastrálním území se dobývací prostory nacházely, úhrady z vydobytých nerostů se rozdělily tak, že polovina se stala příjmem obcí, na jejichž území se nerosty vydobývaly, a druhá polovina se stala příjmem státního rozpočtu. V roce 2000 byl zákonem č. 366/2000 Sb. s účinností od 22. listopadu 2000 původní poměr rozdělení úhrad z vydobytých nerostů změněn tak, že 75 % se stalo příjmem obcí a 25 % příjmem státního rozpočtu České republiky. Tím se na úkor státního rozpočtu podstatně zvýšila kompenzace poskytovaná obcím. Prostředky odváděné státnímu rozpočtu jsou účelově používány k nápravě škod na životním prostředí způsobených dobýváním výhradních ložisek.

Výpočet úhrady z dobývacích prostorů byl alespoň zpočátku jednoduchý: sazba 10 000 Kč za každý započatý km², u malých dobývacích prostorů do 2 ha byla úhrada 2 000 Kč ročně. Od 1. 1. 2006 došlo ke změně výpočtu. Výše úhrady z dobývacího prostoru je nyní zákonem stanovena v rozmezí 100 Kč až 1 000 Kč na hektar a rok. Konkrétní výše měla být odstupňovaná s přihlédnutím ke stupni ochrany životního prostředí dotčeného území,

charakteru činnosti prováděné v dobývacím prostoru a jejímu dopadu na životní prostředí, a to podle nařízení vlády. To však dosud nebylo vydáno. Proto držitelé dobývacích prostorů dnes většinou platí pouze 100 Kč za 1 ha plochy dobývacího prostoru, tj. nejnižší možnou částku.

Výpočet úhrady z vydobytých nerostů se řídí vyhláškou č. 617/1992 Sb. a je vázán na několik ne zcela jednoznačných parametrů. Navíc podle horního zákona může úhrada činit nejvýše 10 % z tržní ceny vydobytých nerostů. Vyhláškou stanovený vzorec i samotný text vyhlášky však obsahují četné nejasnosti, což ve svém důsledku v praxi vede k tomu, že výpočet úhrad není jednoznačný. Sazby úhrad z vydobytých nerostů se naposledy změnilly 1. ledna 2002.

Do výpočtu úhrady z vydobytých nerostů vstupuje množství ekonomických parametrů. Vedle tržeb za prodej výrobků zhotovených z vydobytých nerostů a samotné sazby úhrady se zohledňují náklady na dobývání a celkové náklady na zhotovení výrobků z vydobytých nerostů. Náklady na dobývání zahrnují vlastní přímé náklady vynaložené na otvírku, přípravu a dobývání, jako např. náklady na skrývku a trhací práce, náklady na dopravu materiálů na odvaly a výsypky, náklady na údržbu provozů, sanace a rekultivace, náklady na úpravu a zušlechtnění vydobytých nerostů (podrobněji viz § 3 vyhlášky č. 617/1992 Sb.). Původním cílem této právní úpravy bylo, aby konečná výše úhrady z vydobytých nerostů co nejspravedlivěji zohledňovala všechny ekonomické a báňsko-technické parametry, které vstupují do procesu dobývání.

V praxi se ovšem ukazuje, že tento systém nezohledňuje výše zmíněné parametry a navíc je příliš komplikovaný. Jednak vznikají nejasnosti při aplikaci příslušných právních předpisů a jednak množství proměnných, které výši úhrady ovlivňují, je vysoké a obtížně kontrolovatelné. Ve svém důsledku umožňuje organizacím snadno manipulovat vstupními údaji ve svůj prospěch. Jednou z účinných metod manipulace je např. přeprodávání vydobytého nerostu mezi dceřinými společnostmi za velmi nízkou cenu. Tím se minimalizují tržby a díky započtení nákladů na dobývání se pak snižuje celková výše úhrad.

Dalším problémem je, že § 32a odst. 2 horního zákona stanovuje platbu úhrady i pro nerosty vydobyté „na výhradních ložiskách po jejich úpravě a zušlechtnění, prováděné v souvislosti s jejich dobýváním“. Vyhláška č. 617/1992 Sb. v § 3 odst. 1 pak povinnost platit úhrady rozšířila i na „výrobky z vydobytých nerostů“. Toto ustanovení je sporné pro svůj nesoulad se zákonnou definicí a jen dále komplikuje možnost kontroly správnosti výpočtu výše úhrady.

Vzhledem k výše uvedenému lze konstatovat, že současnou právní úpravu je zapotřebí změnit tak, aby odstranila nejasnosti a umožnila efektivní kontrolu výše úhrad.

V případě resortního statistického zjišťování báňsko-technických a provozních údajů je dosavadní právní úprava založena na zákoně č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášce ČSÚ o programu statistických zjišťování, která je vydávána pro každý konkrétní rok. Horní zákon žádnou úpravu této problematiky neobsahuje.

Současný právní stav však, dle názoru předkladatele, není nijak v rozporu se zákazem diskriminace ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. f) Legislativních pravidel vlády.

Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Hlavními principy navrhované právní úpravy je zvýšení příjmů státního rozpočtu při zachování současné výše příjmů obcím, změna způsobu výpočtu úhrady z vydobytých nerostů, změna způsobu rozdělení výnosu z úhrad z vydobytých nerostů a zjednodušení a zefektivnění postupu při správě úhrad z vydobytých nerostů. Jak je zjevné z níže uvedeného výkladu, tyto principy spolu úzce souvisejí. V závěru kapitoly jsou vyloženy základní principy právní úpravy přechodných ustanovení a zhodnoceny dopady navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace.

Zvýšení příjmů státního rozpočtu, zachování výše příjmů obcí

Zvýšení příjmů státního rozpočtu bylo jedním z přímých zadání pro zpracování novely. Předpokládaná výše příjmů státního rozpočtu byla již stanovena v zadání. Vlastní postup k jejímu dosažení je obsažen ve způsobu výpočtu úhrad z vydobytých nerostů, stanovení sazeb úhrad a ve způsobu rozdělení výnosu z úhrad mezi státní rozpočet a obce; podrobnosti jsou uvedeny níže. Stanovení jednotlivých parametrů je konstruováno tak, aby reálný příjem z úhrad z vydobytých nerostů, určený pro obce, neklesl pod úroveň příjmů obcí v roce 2013.

Při úvahách o zvýšení sazeb se primárně vycházelo ze stavu, který byl projednán v rámci meziresortního připomínkového řízení k věcnému záměru novely horního zákona, který byl připraven ve spolupráci MPO, ČBÚ a MŽP a poprvé předložen vládě dne 25. dubna 2013 (dále jen „věcný záměr“). Zde se předpokládalo, že výnos z úhrad z jednotlivých vydobytých nerostů bude navýšen o 150 % (tj. 2,5x).

Dále byla zohledněna skutečnost, že finanční zátěž související se zahlazováním negativních důsledků dobývání na krajině a životním prostředí stoupá. V současné době se náklady státu na ukončení procesu zahlazování těchto následků hornické činnosti, které vznikly před privatizací těžebního sektoru, odhadují na 80 mld. Kč (z toho sociálně-zdravotní mandatorní výdaje činí cca 16 mld. Kč). Povinnost k zahazení těchto následků převzal při privatizaci do své odpovědnosti stát a nepřevěděl ji na těžební organizace. Jeví se proto potřebné, aby na tyto aktivity solidárně přispíval i těžební sektor.

Krizová situace na Dole Paskov rovněž poukázala na riziko, že organizace nemusí disponovat dostatečnými finančními prostředky pro technickou likvidaci svých těžebních kapacit (dolů, resp. lomů, a souvisejících staveb a technologií) v případě náhlého ukončení provozu z ekonomických důvodů. Ovšem přinejmenším zabezpečení těchto těžebních kapacit je nezbytné pro ochranu bezpečnosti osob, majetku a životního prostředí a existuje reálné riziko, že náklady na toto zabezpečení ponese pouze státní rozpočet. Dosavadní výnosy z úhrad z vydobytých nerostů jsou pro tyto případy nedostatečné a i z tohoto důvodu se jeví jako nezbytné, aby se zvýšily.

Obecně se tedy navrhuje zvýšit výnos z úhrad z jednotlivých druhů vydobytých nerostů o cca 100 % (tj. 2x). Výjimkou je černé uhlí, hnědé uhlí dobývané hlubinně, radioaktivní nerosty, ropa a hořlavý zemní plyn, kde se zvýšení výnosu z úhrad nepředpokládá.

Černouhelné hornictví je v současné době (nejen) v České republice v kritické situaci, způsobené přebytkem černého uhlí na trhu a z toho vyplývajícími nízkými cenami. Jejím konkrétním projevem byla již výše zmíněná krize dolu Paskov, provozovaného společností OKD, a.s., a neutěšené hospodářské výsledky této společnosti i jejího vlastníka, společnosti NWR Plc. V nejbližší době lze očekávat stagnaci či pouze mírný růst cen černého uhlí. Zvýšení úhrad za černé uhlí se proto v současnosti považuje za neúčelné.

Hnědé uhlí je v současnosti hlubinně dobýváno pouze v Dole Centrum v Horním Jiřetíně a dále se předpokládá hlubinná těžba metodou chodbicování pro vydobytí zbytkových zásob, které by jinak byly pro povrchovou těžbu nedostupné. Hlubinné dobývání je spojeno s výrazně vyššími náklady, přitom jeho vliv na životní prostředí je nižší než v případě povrchového dobývání. Ve svém souhrnu se navíc jedná o nevýznamný objem těžby, je tedy zřejmé, že zvýšení úhrad by v tomto případě nemělo pro veřejné rozpočty žádný efekt a bylo by především zátěží těžebních organizací.

Obdobná situace je u radioaktivních nerostů. Probíhá dotěžování zbytkových zásob. Tento proces se již blíží hranici ekonomické rentability. Zvýšení úhrady by jen přispělo předčasnému ukončení dobývání a tedy ve svém důsledku k tomu, že by úhrada z vydobytých nerostů nebyla v případě radioaktivních nerostů již vůbec placena.

V případě ropy a zemního plynu zohledňuje zachování současné výše úhrady specifickou použitými technologiemi těžby a finanční náročnost vyhledávání a průzkumu ložisek ropy a hořlavého zemního plynu, která je asi desetinásobně vyšší než u jiných nerostů.

Úhrady z vydobytých nerostů budou placeny, stejně jako doposud, zálohově. Vzhledem ke změně způsobu výpočtu této úhrady bylo nezbytné nově definovat pravidla pro určení výše těchto záloh. Jednoznačně jsou určeny rovněž termíny pro placení záloh. Podrobnější informace jsou uvedeny ve zvláštní části. Pravidla pro placení a správu úhrad byla přepracována tak, aby byla kompatibilní se současnou daňovou legislativou.

Nově se zavádí povinnost platit úhrady i z nepovoleného dobývání výhradního ložiska. Tuto úhradu bude povinen platit každý (tedy nikoli pouze organizace ve smyslu § 5a horního zákona), kdo takové dobývání provedl. Příjem z těchto úhrad bude rozdělen stejným způsobem jako úhrady z vydobytých nerostů.

Dosavadní právní úprava předpokládala platbu úhrad z vyhrazených nerostů získaných při provádění ložiskového průzkumu pouze u ropy a hořlavého zemního plynu. Vzhledem k tomu, že z právního hlediska není rozdíl mezi ropou, hořlavým zemním plynem a ostatními vyhrazenými nerosty, stanovuje se nyní povinnost platit úhrady ze všech druhů vyhrazených nerostů, které budou získány při ložiskovém průzkumu.

Dále je navrhováno, aby sazba úhrady z dobývacích prostorů byla zvýšena na 1000 Kč, pouze v případě dobývacích prostorů, kde není povolena v příslušném ustanovení specifikovaná hornická činnost, je sazba úhrady stanovena na 300 Kč. Způsob výpočtu úhrady zůstane stejný. Příjem z těchto úhrad bude jako doposud v plném rozsahu příjmem obcí. Výsledkem bude zvýšení příjmů obcí.

Změna způsobu výpočtu úhrady z vydobytých nerostů

Změna způsobu výpočtu úhrady z vydobytých nerostů by měla zajistit požadované zjednodušení jeho provedení a současně zefektivnění kontroly. Změna spočívá v tom, že úhrada se nadále nebude počítat z tržeb za prodej výrobků zhotovených z vydobytých nerostů a upustí se od dosud používaného složitějšího vzorce. Výpočet úhrady se bude provádět jednoduchým součinem množství vydobytého nerostu a sazby úhrady. Výhodiskem výpočtu bude úbytek zásob těžbou z ložiska. Jednotky množství budou odpovídat druhu vyhrazeného nerostu.

Tento způsob výpočtu lépe odpovídá charakteru úhrady z vydobytých nerostů, kdy tato úhrada je formou určité renty (důchodu, dříve nazývaného urbura), kterou organizace (těžař) odvádí státu za to, že stát jí umožnil vydobytí ložiska a osvojení si vydobytého nerostu. Stát na druhé straně toto osvojení vydobytého nerostu těžařem akceptuje. Stát tedy těžaři za určitou rentu umožňuje ložisko vydobýt a osvojit si vydobytý nerost, tj. nabýt jej do vlastnictví a nakládat s ním. Je tedy zřejmé, že takto stanovený způsob výpočtu úhrady odpovídá úrovni exploatace výhradního ložiska, které je ve vlastnictví státu (zjednodušeně řečeno, čím víc vytěžíš, tedy čím víc majetku z vlastnictví státu si osvojíš, tím víc zaplatíš).

Výjimkou z tohoto pravidla je způsob výpočtu úhrady za hnědé uhlí dobývané povrchovým způsobem. V tomto případě se výše úhrady zjistí vynásobením úbytku zásob těžbou, tedy výše těžby, výhřevností vytěženého hnědého uhlí, aby tím byla zohledněna kvalita těženého uhlí, a sazby úhrady. Výhřevnost vytěženého hnědého uhlí se zjistí z výsledků laboratorních rozborů uhlí, a to váženým průměrem, aby kvalita uhlí, která není konstantní v celém prostoru dobývání, byla do výše úhrady promítnuta odpovídajícím způsobem. Sazba úhrady bude stanovena v Kč/GJ. Vzhledem k tomu, že se jedná o nerost s největším objemem těžby v naší zemi, považuje předkladatel za vhodné, aby v tomto případě bylo při výpočtu úhrady zohledněno nejen množství vytěženého nerostu, ale i jeho kvalita.

Konkrétní sazby a jednotky množství budou stanoveny prováděcím předpisem – nařízením vlády. Měla by se tak zajistit možnost pružné reakce na změny ekonomické situace. Tato forma prováděcího předpisu se navrhuje proto, že vzhledem k celospolečenskému významu hornictví v České republice by stanovování sazeb úhrad nemělo být záležitostí pouze jednoho rezortu.

Zákon však stanoví limit pro maximální výši sazby úhrady z vydobytých nerostů pro jednotlivé druhy vydobytých nerostů, a to ve výši maximální částky odpovídající 10 % tržní ceny za jednotku množství.

Změna způsobu rozdělení výnosu z úhrad z vydobytých nerostů

Při změně způsobu rozdělení výnosu z úhrad z vydobytých nerostů byla zohledněna především nezbytnost zvýšení příjmů státního rozpočtu při zachování dosavadní výše příjmů obcí.

Proto se dosavadní způsob rozdělení výnosu, kdy 75 % připadalo rozpočtům obcí a 25 % státnímu rozpočtu, mění. Obecný poměr rozdělení výnosu je nově navrhován takto – 38 % výnosu připadne obcím a 62 % státnímu rozpočtu.

Specifické poměry rozdělení výnosu byly stanoveny u nerostů, u nichž se úhrada nezvyšuje a u úhrady z hnědého uhlí dobývaného povrchovým způsobem. Jedná se o černé uhlí, hnědé uhlí dobývané hlubinným způsobem, radioaktivní nerosty, ropu a hořlavý zemní plyn, kde je výnos rozdělen mezi obce a státní rozpočet v poměru 75 % pro obce a 25 % pro státní rozpočet. Prioritou bylo v tomto případě zachování příjmů obcí, se zvýšením příjmu státního rozpočtu se nepočítá.

Poměr rozdělení výnosu z úhrad se rovněž mírně liší u hnědého uhlí dobývaného povrchovým způsobem. Je to způsobeno odlišným způsobem výpočtu úhrady, který, jak již bylo výše uvedeno, vychází ze součinu sazby a množství tepla (výchřevnosti).

Závěrem je nutné zdůraznit, že ve všech případech stanovení poměru rozdělení výnosu, je dodržen princip zachování příjmu obcí na úrovni roku 2013. V ojedinělých případech však může dojít k mírným odchylkám u jednotlivých obcí.

Upraveno bylo i rozdělení výnosu připadajícího státnímu rozpočtu. Zde se navrhuje, aby 60 % výnosu bylo přímým příjmem státního rozpočtu. Zbývajících 40 % bude, obdobně jako doposud, účelově určeno pro rozpočtovou kapitolu MPO a MŽP k nápravě škod na životním prostředí způsobených dobýváním a k financování dalších činností, specifikovaných v zákoně. Přímo zákonem bude stanoveno, v jakém poměru bude těchto 40 % výnosu rozděleno mezi MPO a MŽP.

Zjednodušení a zefektivnění postupu při správě úhrad z vydobytých nerostů

Tento princip je obsažen již ve výše popsané změně výpočtu úhrad, kdy dochází k jeho podstatnému zjednodušení.

Navrhuje se zrušit vyhlášku č. 617/1992 Sb. a tím odstranit výkladové problémy, které vznikaly díky používání odlišných právních pojmů horním zákonem a vyhláškou. Dále se tím odstraní čas od času se vyskytující pochybnosti o překročení zákonného zmocnění vyhláškou č. 617/1992 Sb.

Postupy, které se v dosavadní právní úpravě osvědčily, budou převzaty i navrhovanou právní úpravou. Jedná se především o postup při správě úhrad z dobývacích prostorů, pravidla pro rozdělení úhrad v případech, že oprávněnými příjemci je více obcí, a stanovení úroku z prodlení v případě nezaplacení úhrady.

Správa úhrad se bude stále řídit daňovým řádem, není-li horním zákonem stanoveno jinak. Veškeré odchylky od daňového řádu budou stanoveny horním zákonem a nikoli vyhláškou. Správa úhrad bude i nadále vykonávána obvodními báňskými úřady.

Úhradové přiznání bude jako doposud podáváno na formuláři vydaném Českým báňským úřadem. Tento formulář bude upraven tak, aby odpovídal navrhované právní úpravě.

Vzhledem ke změně způsobu výpočtu úhrady z vyhrazených nerostů bylo nutné nově definovat nezbytné podklady, které organizace zpracovává a je povinna doložit při kontrole, a lhůty pro jejich uchovávání. Přitom nejde o novou povinnost, protože už dnes je povinnost vést důlně měřickou a geologickou dokumentaci a evidovat stav zásob výhradního ložiska stanovena v § 10 horního zákona. Pro vytvoření předpokladů pro účinnou kontrolu při správě úhrad je však nutné tuto obecnou povinnost z § 10 konkretizovat.

Zůstane zachována pravomoc MPO snížit v dohodě s MF, MŽP, ČBÚ a příslušnou obcí výši úhrady z vydobytých nerostů, a to pouze na žádost organizace. Důvod pro snížení byl převzat z vyhlášky č. 617/1992 Sb. Na řízení se nyní použije daňový řád; analogicky s institutem prominutí daně (§ 259 a 260 daňového řádu) se nepřipouští opravný prostředek.

Přechodná ustanovení

Vzhledem k tomu, že novela zavádí zcela nový způsob výpočtu úhrad z vydobytých nerostů a přináší i nezbytné změny právní úpravy správy úhrad, obsahuje novela i příslušná přechodná ustanovení. V souladu s obecnými zásadami tvorby přechodných ustanovení se jako obecný princip stanoví, že pro práva a povinnosti vzniklé za účinnosti dosavadní právní úpravy, jakož i pro řízení zahájená za účinnosti dosavadní právní úpravy, se použije dosavadní právní úprava. Stanoví se pravidla pro výpočet úhrady za nerosty vydobyté a neprodané před účinností novely a pravidla pro způsob výpočtu záloh na úhrady z vydobytých nerostů pro první rok po účinnosti novely.

Dopady navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace

Navrhované řešení právní úpravy není v rozporu se zákazem diskriminace ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. f) Legislativních pravidel vlády.

Vysvětlení nezbytnosti právní úpravy v jejím celku

Jak již bylo konstatováno v Úvodu, cílem novely horního zákona dle usnesení vlády č. 385 ze dne 28. května 2014 je změna poměru rozdělení příjmů z úhrad z vydobytých nerostů mezi státní rozpočet České republiky a obce, zjednodušení a zprůhlednění postupu při výpočtu, vybírání a vymáhání úhrad a navýšení příjmů z úhrad z vydobytých nerostů.

Poměr rozdělení úhrad z vydobytých nerostů je v dosavadním znění stanoven přímo horním zákonem v § 32a odst. 4, základní pravidla pro způsob výpočtu úhrady z vydobytých nerostů obsahuje § 32a odst. 2 horního zákona. Rovněž základní pravidla pro správu úhrad obsahuje § 32a horního zákona. Z toho je zjevné, že dosažení cílů předpokládaných citovaným usnesením vlády není možné bez novelizace horního zákona.

Pří přípravě tohoto návrhu zákona byla zvažována rovněž další existence vyhlášky č. 617/1992 Sb. Vzhledem k výše uvedeným problémům s kompatibilitou mezi touto vyhláškou a horním zákonem (ale i daňovým řádem) a problematické shodě mezi obsahem vyhlášky a zmocňovacím ustanovením horního zákona (§ 32a odst. 9) byla zvolena varianta zrušení této vyhlášky. Pravidla pro správu úhrad budou stanovena přímo horním zákonem.

Prováděcí právní předpis – nařízení vlády – bude použit pouze pro stanovení výše sazeb úhrad za jednotlivé vydobyté nerosty a bude obsahovat i jednotky množství s ohledem na druh nerostu (t, kg, m³). Použití prováděcího předpisu umožní pružně reagovat změnou sazeb na změny ekonomické situace.

Závěrem lze jednoznačně konstatovat, že k dosažení cílů stanovených citovaným usnesením vlády je nezbytné přijmout novelu zákona č. 44/1988 Sb. a nahradit dosavadní vyhlášku č. 617/1992 Sb. nařízením vlády.

V případě převodu resortního statistického zjišťování – ročního výkazu báňsko-technických a provozních údajů – do působnosti resortního právního předpisu, horního zákona, je rovněž nezbytné přijmout jeho novelu. Horní zákon totiž doposud tuto problematiku nijak neupravoval.

Zhodnocení souladu právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Na navrhovanou právní úpravu se vztahuje čl. 7 Ústavy: „*Stát dbá o šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství.*“ a čl. 11 odst. 2 Listiny základních práv a svobod: „*Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, obce nebo určených právnických osob; zákon může také stanovit, že určité věci mohou být pouze ve vlastnictví občanů nebo právnických osob se sídlem v České a Slovenské Federativní Republice.*“ Navrhovaná právní úprava nijak nevybočuje z mezí výše uvedených ústavních norem a je tedy v souladu s ústavním pořádkem České republiky.

Zhodnocení slučitelnosti právní úpravy s předpisy Evropské unie

Navrhovaná právní úprava je v souladu se závazky vyplývajícími z práva EU. Předmětem navrhované právní úpravy nemá být zavádění práva EU do národního práva. Na právní úpravu úhrad z dobývacích prostorů a z vydobytých nerostů se nevztahují předpisy Evropské unie, judikatura soudních orgánů Evropské unie ani obecné zásady práva Evropské unie.

Zvýšení úhrad z vydobytých nerostů ani jejich zachování na dosavadní úrovni ve výše uvedených případech by se nemělo dotknout práva EU v oblasti veřejné podpory. Navrhovaná úroveň výše úhrad z vydobytých nerostů není selektivní a je obecným opatřením postihujícím všechny subjekty v rámci segmentu těžby konkrétního druhu výhradního ložiska stejně. Rovněž výše úhrad je stanovena tak, že nemůže narušit hospodářskou soutěž. Žádné organizaci dobývací srovnatelný druh výhradního ložiska nevzniká vůči ostatním jakákoli výhoda – všechny jsou zatíženy povinností hradit úhrady z vydobytých nerostů stejně. Dále je vhodné připomenout, že výše úhrady z vydobytých nerostů není ponechána na libovůli státu

(který v tomto případě vystupuje v roli vlastníka), ale je limitována zákonnou maximální hranicí ve výši 10 % tržní ceny vydobytého nerostu.

Návrh novely horního zákona v tomto smyslu nevybočuje ani z mezí, v jakých je tato problematika upravena v jiných členských státech EU. Jako příklad lze uvést právní úpravu v SRN, Polsku, Rumunsku a Finsku.

Německý horní zákon stanoví jednotnou sazby úhrad z vydobytých nerostů ve výši 10 % z tržní ceny, avšak jednotlivé zemské vlády jsou zmocněny jak k odpuštění úhrady, tak k jejímu zvýšení (příčemž o tom, kterých nerostů se to týká, rozhoduje zemská vláda) až na čtyřnásobek stanovené výše, a to mj. z důvodů jako jsou zabezpečení trhu se surovinami, zlepšení využívání ložisek nerostů, či zabránění poruchám celkové hospodářské rovnováhy.

Polský horní zákon stanoví samostatné sazby úhrad pro jednotlivé druhy vyhrazených nerostů (jednotka množství/PLZ), které se liší nerost od nerostu.

Rumunský horní zákon stanoví výši úhrad jako určité procento z tržní ceny vydobytých nerostů. To je pro různé druhy nerostů stanoveno rozdílně.

Finský horní zákon institut obdobný úhradám z vydobytých nerostů vůbec nezná. Poplatky za vytěžené nerosty jsou stanoveny dohodou s vlastníky dotčených pozemků.

Z výše uvedeného přehledu vyplývá, že právní úprava zpoplatnění využívání nerostného bohatství je rozdílná a zohledňuje jak odlišné historické souvislosti vývoje horního práva v jednotlivých zemích EU, tak rozdílný přístup k ekonomickému využití nerostného bohatství. Jednotný a souměřitelný „unijní“ způsob právní úpravy, obecně řečeno, „těžebních poplatků“ neexistuje. Je však zřejmé, že ve všech výše uvedených státech je možné, aby byly tyto poplatky stanoveny a upravovány samostatně pro jednotlivé druhy nerostů. Současně není známo, že by právní úprava „těžebních poplatků“, a to především u těch nerostů, jež jsou vlastnictvím členských států, byla předmětem regulace právem EU.

Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Na navrhovanou právní úpravu se nevztahují mezinárodní smlouvy, jimiž by byla Česká republika vázána; rovněž se na ni nevztahují mezinárodní smlouvy o lidských právech, ani k ní není judikatura Evropského soudu pro lidská práva.

Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady a dopady na životní prostředí

Zachování dosavadní právní úpravy výpočtu úhrady z dobývacího prostoru a sazeb by mělo nulový dopad na státní rozpočet i podnikatelské prostředí, avšak mělo by za následek, že nebude splněn cíl předpokládaný výše uvedeným usnesením vlády č. 385 ze dne 28. května 2014, které požadovalo zvýšení příjmů státního rozpočtu. Výnos z úhrad z vydobytých nerostů by se pohyboval na úrovni roku 2013, kdy činil celkem 596 430 333 Kč. Z toho

447 322 750 Kč bylo příjmem obcí a zbývajících 149 107 593 Kč bylo příjmem státního rozpočtu.

Původně předpokládané a i mediálně prezentované zvýšení příjmů z úhrad (jehož součástí bylo i desetinásobné zvýšení příjmu z úhrady za hnědé uhlí dobývané povrchově) počítalo s tím, že by celkový výnos z úhrad z vydobytých nerostů činil cca 3 mld. Kč, z toho by pro obce bylo určeno 447 mil. Kč, zbývajících část by pak připadla státnímu rozpočtu. Toto zvýšení se ukázalo jako neakceptovatelné a ohrožující ekonomickou stabilitu a konkurenceschopnost těžebního sektoru.

Na základě jednání se zástupci těžebních organizací, odborových svazů a MF se navrhuje již výše uvedená varianta, počítající obecně s dvojnásobným zvýšením úhrad z vydobytých nerostů s výjimkou černého uhlí, hnědého uhlí dobývaného hlubinně, radioaktivních nerostů, ropy a hořlavého zemního plynu.

Tato varianta předpokládá celkový výnos z úhrad z vydobytých nerostů ve výši 1,02 mld. Kč. Příjmy obcí by měly být i v tomto případě zachovány na úrovni roku 2013, tj. cca 447 mil. Kč, příjmy státního rozpočtu by činily cca 576 mil Kč.

Dopady na státní rozpočet by tak byly pozitivní. Proti roku 2013 by došlo k navýšení příjmu státního rozpočtu o cca 427 mil. Kč. Dopady na rozpočty obcí by byly neutrální – došlo by k zachování příjmů obcí na současné úrovni.

Náklady na realizaci nového způsobu výpočtu úhrad z vydobytých nerostů si na straně státní báňské správy vyžádají jednorázové náklady na pořízení nového softwarového vybavení ve výši cca 600 tis. Kč a průběžné roční náklady na jeho provoz ve výši cca 150 tis. Kč.

Realizace nového způsobu výpočtu úhrad si vyžádá především změnu softwarového vybavení u orgánů státní báňské správy. Dosavadní program, mnohokrát již aktualizovaný, je nastaven na dnešní způsob výpočtu, tj. na výpočet založený na vzorci uvedeném ve vyhlášce č. 617/1992 Sb. Nový výpočet bude ale založen na úplně jiném algoritmu („sazba x těžba“, s modifikací u hnědého uhlí dobývaného povrchově). Z toho důvodu bude nutné pořídit nový počítačový program.

Náklady na realizaci nového způsobu výpočtu úhrad jsou kvalifikovaným odhadem stanoveny v minimální výši 600 tisíc Kč na jednorázové pořízení nového softwarového vybavení pro orgány státní báňské správy; tento kvalifikovaný odhad vychází ze situace na trhu s PC technologiemi v polovině roku 2014. Vzhledem k tomu, že k pořízení dojde až v návaznosti na další průběh legislativního procesu v r. 2015, nelze vyloučit navýšení jednorázových pořizovacích nákladů o dalších 100 tisíc až 200 tisíc Kč.

Na průběžnou údržbu, aktualizace a další související činnosti se odhadují průběžné roční náklady ve výši 150 tisíc Kč. Výše nákladů je rozpočítána tak, že na jednotlivé obvodní báňské úřady (celkem 8 úřadů) připadá 15 tisíc Kč ročně, na Český báňský úřad jakožto na úřad zastřešující celou strukturu státní báňské správy a správce kapitoly 348 pak 30 tisíc Kč ročně. Uvedené částky odpovídají standardním částkám, které se na služby související s údržbou programů vynakládají.

Výnos z úhrad z dobývacích prostorů za rok 2013 činil 13 799 752 Kč. Po přijetí této novely se zvýší na cca 100 mil. Kč. Celá tato úhrada je příjmem obcí.

Z toho vyplývá, že kumulovaný dopad novely na příjmy obcí by byl kladný. Příjem z úhrad za vydobyté nerosty zůstane na dosavadní úrovni, příjem z úhrad za dobývací prostor se zvedne cca desetinásobně, tzn. příjem obcí by se měl oproti roku 2013 zvýšit o cca 86 mil. Kč.

Přímé dopady na podnikatelské prostředí se dají vyčíslit jako rozdíl mezi dosavadním a předpokládaným výnosem z úhrad za dobývací prostory a za vydobyté nerosty. Jako rozhodný je použit opět rok 2013. Tento rozdíl činí cca 426 mil. Kč za vydobyté nerosty a 86 mil. Kč za dobývací prostory. V souhrnu tedy bude dopad novely na podnikatelské prostředí činit cca 512 mil. Kč.

Tato varianta se považuje za vhodný kompromis mezi požadavky státního rozpočtu na zvýšení příjmů z úhrad a podnikatelského prostředí, přejícího si zachovat dosavadní stav. Předpokládá se, že tato varianta umožní zachovat ekonomickou stabilitu a konkurenceschopnost těžebního sektoru.

Na základě minulých zkušeností lze předpokládat, že podnikatelé alespoň částečně promítnou zvýšení úhrad do cen jejich produkce. V případech, kdy konkurenční prostředí neumožní podnikatelům promítnutí zvýšených úhrad do cen produkce, lze předpokládat, že budou nuceni k adekvátnímu snížení marže za prodanou produkci. Sociální dopady zvýšení úhrad (např. propouštění zaměstnanců, omezení nárůstu mezd) v současné době nelze vyloučit avšak ani přesně kvantifikovat.

V případě hnědého uhlí dobývaného povrchovým způsobem, tedy nerostu s největším objemem těžby v ČR, zástupci těžebních organizací předkladateli sdělili, že zvýšení úhrad z vydobytých nerostů nebudou moci promítnout do cen, protože 93 % jejich produkce pokrývají dlouhodobě uzavřené smlouvy s již dohodnutými cenami. To znamená, že hlavní spotřebitelé hnědého uhlí, tedy elektrárny a teplárny, bezprostředně nepocítí zvýšení úhrad na cenách hnědého uhlí a v této souvislosti by nemělo hrozit zvýšení cen elektřiny a tepla. Na druhé straně však tento fakt zvyšuje riziko, že těžební organizace budou zvýšení úhrad kompenzovat snahou o snížení svých provozních výdajů, což by především znamenalo redukci počtu zaměstnanců. Při původně uvažovaném desetinásobném zvýšení úhrad za hnědé uhlí dobývané povrchovým způsobem by toto riziko bylo zcela reálné, navrhované dvojnásobné zvýšení se však považuje za únosné pro těžební organizace i z hlediska udržení dosavadního počtu zaměstnanců.

Konkrétní dopady zvýšení úhrad za vydobyté nerosty na podnikatelské prostředí budou sledovány a vyhodnocovány. V případě potřeby pak nařízením vlády budou sazby úhrad upraveny.

Novela by neměla mít žádný přímý dopad na sociální slabé, osoby se zdravotním postižením a národností menšiny. Rovněž se nepředpokládá, že by novela měla vliv na životní prostředí.

Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Navrhovaná právní úprava nebude mít dopady na ochranu soukromí a osobních údajů.

Zhodnocení korupčních rizik

1/ Přiměřenost

Předložený návrh zákona nepředstavuje neúměrné rozšíření kompetencí orgánů veřejné moci a v něm nastavené mechanismy nejsou ani nepřiměřeně přísné, ani nepřiměřeně mírné. Novelizace nově zavádí pouze báňsko-technickou evidenci, která je ale v podstatě jen náhradou za dosavadní statistický výkaz Hor (MPO)1-01, a sankce za neposkytnutí údajů do této evidence, ostatní novelizační body jsou fakticky zpřesněním (resp. dílčí modifikací) již dnes existujících institutů – např. výběr a správa úhrad se provádějí v České republice od počátku devadesátých let (na základě § 32a horního zákona a vyhlášky č. 617/1992 Sb.).

2/ Efektivita

V otázce báňsko-technické evidence je efektivita zajištěna nejen uložením povinností organizacím poskytovat Ministerstvu průmyslu a obchodu určitá data, ale i stanovením sankcí za neplnění povinností daných zákonem. Ohledně problematiky úhrad je možno konstatovat, že se již dnes relativně vysoká efektivita právní úpravy má ještě zvýšit, mj. i pokud se jedná o výtěžek z odváděných úhrad.

3/ Odpovědnost

Z návrhu je rovněž zřejmé, kterým orgánům jsou stanoveny kompetence, úkoly a oprávnění. Jedná se především o orgány státní báňské správy (tj. obvodní báňské úřady a Český báňský úřad), dále o Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo financí, a též o obce.

V otázce báňsko-technické evidence jsou kompetence a úkoly stanoveny Ministerstvu průmyslu a obchodu, které tuto evidenci povede a údaje v ní bude uchovávat po dobu 10 let od jejich oznámení. Možnost poskytovat evidované údaje je ze zákona omezena tak, aby je nebylo možno zneužít. Lze je poskytnout pouze vyjmenovanému okruhu orgánů a soudům; fyzické a právnické osobě je možno takové údaje poskytnout jen tehdy, pokud s tím souhlasí organizace, jež tyto údaje poskytla. Prostor pro korupční jednání je zde malý a je zcela srovnatelný s vedením jiných neveřejných evidencí, popř. s uchováváním jiných veřejnosti běžně nedostupných údajů.

Problematika úhrad z dobývacích prostorů a z vydobytých nerostů je nově řešena tak, že povinnosti organizací na straně jedné, ale i způsob správy úhrad na straně druhé, jsou zapracovány přímo do zákona č. 44/1988 Sb. a vyhláška č. 617/1992 Sb. se ruší. Podpůrně bude zachováno použití daňového řádu. Korupční rizika jsou tudíž stejná jako při správě jiných peněžitých plnění určených do veřejných rozpočtů. V některých momentech je navržena právní úprava detailněji propracována než úprava obecná uvedená v daňovém řádu, a to mj. i proto, aby se zabránilo korupčním rizikům. Např. v otázce snížení úhrad z vydobytých nerostů (navržený § 33w) jsou přímo do zákona zapracována hodnotící kritéria,

kteřá musí vzít orgán rozhodující o snížení úhrady v úvahu, a celý mechanismus je ještě spojen s povinností věc projednat mezi několika orgány. V porovnání se stávajícím stavem se tak prostor pro korupci zmenšuje.

Co se týče sazby úhrad z vydobytých nerostů, je stanovení její konkrétní výše vyhrazeno nařizením vlády. Vydání tohoto prováděcího právního předpisu vyžaduje dosažení konsensu na nejvyšší úrovni exekutivy a tento kolektivní prvek v legislativním procesu je i další zárukou minimalizace korupčních rizik. Sazba úhrady z dobývacích prostorů je pak ze zákona fixní a nepřipouští žádná odchýlení.

4/ Opravné prostředky

Opravné prostředky jsou dány obecným procesními předpisy, což znamená v případě úhrad daňovým řádem, v případě ukládání sankcí pak správním řádem.

5/ Kontrolní mechanismy

Systémy kontroly existují již v současné době, odpovědnostní vztahy jsou jasně nastaveny, a vycházejí ze zákona (z daňového řádu, ze zákona o kontrole, ze speciálních resortních předpisů, z vnitřních předpisů jednotlivých úřadů atp.). Zákonem stanovená povinnost vést konkrétní podklady pro výpočet úhrad vytváří lepší podmínky pro výkon kontroly a současně omezuje prostor pro korupci.

6/ Transparence a otevřená data

Navržená novela v otázce báňsko-technické evidence a v otázce úhrad nepředpokládá obecnou veřejnou dostupnost dat.

U báňsko-technické evidence je to dáno skutečností, že údaje v ní shromažďované jsou údaji, které mohou vypovídat o hospodářské činnosti organizací, a s ohledem na potřebu zachování rovných podmínek pro podnikání v konkurenčním tržním prostředí je proto zcela nežádoucí, aby takové údaje byly veřejně dostupné.

Obdobná situace je u úhrad. Tento institut je založen na stejných principech, jako je správa jiných finančních plnění určených do veřejných rozpočtů, u nichž jsou neveřejnost a mlčenlivost jedněmi ze základních principů.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K článku I

Bod 1 se týká náhrady dosavadního statistického výkazu Hor (MPO) 1-01 resortní evidencí zabezpečenou MPO. Bod 2. je formální úpravou textu zákona související s vložením nové části osmé. Novelizační bod 3. pak představuje jádro této novely horního zákona, když se původní § 32a horního zákona nahrazuje novou částí osmou, která v hlavách I až III obsahuje právní úpravu úhrad z dobývacích prostorů, vydobytých nerostů a správy úhrad.

Bod 4. se týká zavedení definice opuštěného důlního díla.

Bod 5. souvisí s bodem 1. a obsahuje úpravu správních deliktů vztahujících k resortní evidenci. Bod 6. upravuje působnost správního řádu.

K bodu 1 - § 29a

Jak již bylo uvedeno výše, § 29a nahrazuje v souladu s příslušnými usneseními vlády statistický výkaz Hor (MPO) 1-01, který byl doposud součástí každoročního programu statistických zjišťování vyhledávaného ČSÚ.

Údaje obsažené v dosavadním výkazu jsou nezbytné pro zachování přehledu o rozsahu hornické a související činnosti na území ČR. V souvislosti s navrhovaným novým způsobem výpočtu úhrady z vydobytých nerostů, založeném na množství vydobytého nerostu, důležitost těchto údajů ještě stoupá. Pro MPO je zásadní, aby mělo k dispozici vlastní statistické údaje o výši těžby, stavu zásob, počtu zaměstnanců. Na základě těchto údajů totiž může vyhodnocovat dopady sazeb úhrad z vydobytých nerostů na výši těžby (a tedy výnos úhrady) a na vývoj zaměstnanosti u organizací, odhadovat možnou výši výnosu úhrad v budoucnosti a na tomto základě pak vhodně upravovat výši sazeb úhrad pro jednotlivé druhy nerostů.

Pro MPO je dále nezbytné evidovat i ostatní údaje, uvedené v odstavci 1, které umožňují vyhodnocovat stav českého hornictví. Z tohoto důvodu se navrhuje, aby rozsah poskytovaných údajů odpovídal dosavadním statistickému výkazu Hor (MPO) 1-01.

Vzhledem k praktickým zkušenostem ČBÚ se navrhuje, aby evidence obsahovala i údaje o spotřebě výbušnin, délce důlních děl a ražbě nových důlních děl. Tyto údaje pomohou vyhodnocovat rozsah hornické činnosti v ČR.

Vzhledem k přímé návaznosti na výše uvedený výkaz se evidence analogicky nazývá „Báňsko-technická evidence“ a systematicky se řadí za ustanovení horního zákona upravující evidenci osvědčení o výhradním ložisku, chráněných ložiskových území a dobývacích prostorů.

V odstavci 2 se stanoví, který orgán státní správy báňsko-technickou evidenci vede.

V odstavci 3 je vymezen okruh „povinných subjektů“, který je užší než doposud. Je stanoven tak, aby zahrnul pouze z hlediska účelu evidence nejdůležitější subjekty a byl terminologicky sjednocen s novou právní úpravou úhrad.

Následně je v odstavci 4 vymezeno rozhodné období pro poskytování údajů a stanovena lhůta pro jejich poskytnutí, která vychází z dosavadní praxe. V odstavci 5 jsou pak stanoveny zákonné požadavky na řádné plnění „informační povinnosti“.

V odstavci 6 jsou definovány podmínky poskytování údajů z evidence pro ostatní orgány veřejné moci. Navrhuje se, aby evidence byla, obdobně jako statistické výkazy, veřejnosti

nepřístupná, s výjimkou případů, kdy subjekt, který údaje do evidence poskytl, bude písemnou formou souhlasit s poskytnutím údajů.

V odstavci 7 se navrhuje desetiletá lhůta pro uchování údajů v evidenci. Tato lhůta by měla postačovat pro naplnění účelu evidence.

Konkrétní podrobnosti budou upraveny prováděcím právním předpisem – vyhláškou Ministerstva průmyslu a obchodu. V maximální možné míře se převezme dosavadní právní úprava, tj. předpokládá se přizpůsobení formuláře dosavadního statistického výkazu Hor (MPO) 1-01, který bude sloužit pro poskytování údajů do evidence.

Vzhledem k výše uvedenému proto předkladatel předpokládá, že nová právní úprava sice přinese jejím adresátům mírně zvýšenou administrativní zátěž, to však bude kompenzováno snížením počtu subjektů, které jsou povinny údaje pro účely báňsko-technické evidence poskytovat.

K bodu 2

Ruší se dosavadní právní úprava úhrad.

K bodu 3

Stávající právní úprava úhrad obsažená zejména v § 32a horního zákona (dále ve vyhlášce č. 617/1992 Sb.) je komplexním způsobem měněna, a to tak, aby odpovídala moderním trendům daňové legislativy a reflektovala právní úpravu obecného právního předpisu v oblasti správy daní, kterým je daňový řád. V návrhu jsou jednak vymezeny základní (případně i ostatní) konstrukční prvky peněžitého plnění (úhrady z dobývacího prostoru a úhrady z vydobytých nerostů) a jednak obsahuje pouze nezbytné a odůvodněné odchylky správy úhrad od právní úpravy daňového řádu (např. se odstraňuje duplicitní úprava úroku z prodlení dle § 252 a 253 daňového řádu – viz § 32a odst. 6 horního zákona).

Z formálního hlediska se jedná o vložení nové části do horního zákona, která komplexně upravuje úhrady. Předmětná část je systematicky rozdělena na tři hlavy. V první hlavě jsou upraveny základní konstrukční prvky úhrady z dobývacího prostoru, a to v obvyklém řazení (subjekt, předmět, základ, sazba, výpočet, období, rozpočtové určení). V hlavě druhé jsou upraveny konstrukční prvky úhrady z vydobytých nerostů (subjekt, předmět, základ, sazba, výpočet, období, rozpočtové určení a účelovost úhrady). Ve třetí hlavě jsou upravena procesní ustanovení, která jsou lex specialis k právní úpravě daňového řádu, který se při správě úhrad použije subsidiárně (viz § 4 daňového řádu ve spojení s § 1, § 2 odst. 1 a 3 písm. b) daňového řádu).

K hlavě I - Úhrada z dobývacího prostoru

K § 33a – Subjekt úhrady:

V § 33a se upravuje subjekt úhrady z dobývacího prostoru jako první základní konstrukční prvek úhrady z dobývacího prostoru. Subjekt úhrady z dobývacího prostoru je označen jako poplatník, neboť úhrada z dobývacího prostoru je přímou daní (v širokém slova smyslu).

Subjektem úhrady z dobývacího prostoru je poplatník – držitel dobývacího prostoru – za kterého se považuje organizace ve smyslu § 5a horního zákona (tzn. právnická či fyzická osoba, která v rámci podnikatelské činnosti při splnění podmínek stanovených právními předpisy vykonává vyhledávání, průzkum nebo dobývání výhradních ložisek nebo jinou hornickou činnost), které byl stanoven dobývací prostor (§ 24 a násl. horního zákona), nebo na kterou byl dobývací prostor převeden (§ 27 odst. 7 horního zákona). Tato definice je navrhována z důvodu praktických zkušeností orgánů státní báňské správy, kdy organizace, na které byl dobývací prostor převeden, popíraly povinnost k platbě úhrad.

K § 33b - Předmět úhrady:

V § 33b se upravuje předmět úhrady z dobývacího prostoru jako druhý základní konstrukční prvek úhrady z dobývacího prostoru. Podle § 3 daňového řádu úhradová povinnost vzniká okamžikem, kdy nastaly skutečnosti, které jsou předmětem úhrady, tj. kdy dojde ke stanovení dobývacího prostoru (viz § 25 horního zákona).

K § 33c - Základ úhrady:

V § 33c je upraven základ úhrady z dobývacího prostoru jako třetí základní konstrukční prvek úhrady z dobývacího prostoru. Předmět úhrady je kvantifikován jako plocha dobývacího prostoru v hektarech. Jde o plochu, která je vymezena na zemském povrchu (k tomu srov. § 27 odst. 6 horního zákona), tudíž se nepřihlíží k rozloze či ploše dobývacího prostoru pod zemským povrchem. S ohledem na úpravu výpočtu úhrady (§ 33e) se úhrada z dobývacího prostoru platí za každý i započatý hektar plochy dobývacího prostoru vymezeného na povrchu.

K § 33d - Sazba úhrady:

V § 33d je upravena sazba úhrady z dobývacího prostoru jako čtvrtý základní konstrukční prvek úhrady z dobývacího prostoru. Sazba je pevná a její výše se nově stanovuje na horní hranici dosavadního rozpětí pro dobývací prostory, ve kterých je povolena specifikovaná hornická činnost. Pro ostatní případy (jde zejména o situace, kdy dobývání nebylo zahájeno nebo bylo již ukončeno) se stanovuje nižší sazba

K § 33e - Výpočet úhrady:

V § 33e je upraven výpočet úhrady z dobývacího prostoru jako pátý základní konstrukční prvek úhrady z dobývacího prostoru.

Zaokrouhlování základu úhrady na celé hektary nahoru znamená, že úhrady se stanoví i za každý započatý hektar plochy dobývacího prostoru vymezeného na povrchu. V dalším se zaokrouhlování při výpočtu úhrady řídí ustanovením § 146 daňového řádu, tj. výsledná

úhrada z dobývacího prostoru se zaokrouhluje na celé koruny nahoru (fakticky však s ohledem na výši sazby k zaokrouhlování úhrady nebude docházet).

K § 33f - Úhradové období:

V § 33f je upraveno úhradové období jako šestý základní konstrukční prvek úhrady z dobývacího prostoru, neboť úhrada z dobývacího prostoru není daní (v širším slova smyslu) jednorázovou.

Stejně jako u daně z nemovitých věcí je rozhodným dnem 1. leden úhradového období, tj. k tomuto dni se určí konstrukční prvky úhrady (zejména subjekt, předmět, základ, sazba, výpočet). Textace ustanovení odpovídá ustanovení § 12c zákona o dani z nemovitých věcí.

K § 33g - Rozpočtové určení:

V § 33g je upraveno rozpočtové určení úhrady jako sedmý základní konstrukční prvek úhrady z dobývacího prostoru. Výnosem úhrady z dobývacího prostoru je třeba rozumět výnos podle § 2 písm. b) zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, tj. zjednodušeně řečeno peněžní prostředky vybrané správcem úhrady zaevidované na splatnou úhradu. Fakticky to znamená, že k převodu peněžních prostředků obcím dojde až tehdy, kdy je úhrada stanovená správcem úhrady a zaplacená poplatníkem v odpovídající výši.

V případě, že se dobývací prostor nachází na území více obcí, upravuje rozdělení výnosu úhrady mezi tyto obce odstavec 2 s tím, že rozhodný je stav území dotčených obcí k 1. lednu roku, kdy je výnos převáděn.

K hlavě II - Úhrada z vydobytých nerostů

K § 33h - Subjekt úhrady:

V § 33h se upravuje subjekt úhrady z vydobytých nerostů jako první základní konstrukční prvek úhrady z vydobytých nerostů. Subjekt úhrady z vydobytých nerostů je označen jako poplatník z důvodů kompatibility terminologie s daňovými předpisy.

Poplatník úhrady z vydobytých nerostů podle písmene a) je shodný s poplatníkem úhrady z dobývacího prostoru, tj. držitel dobývacího prostoru (srov. důvodovou zprávu k § 33a).

Podle písm. b) je poplatníkem úhrady z vydobytých nerostů organizace, která vydobyté nerosty získala při provádění ložiskového průzkumu ve stanoveném průzkumném území. V současné době se v takových případech postupuje podle § 32a odst. 10 horního zákona,

nově však bude najisto stanoveno, že taková organizace je poplatníkem úhrady z vydobytých nerostů.

Nově je poplatníkem úhrady z vydobytých nerostů [podle písmene c)] i ten, kdo provádí nepovolené dobývání výhradního ložiska nebo neoprávněně provádí ložiskový průzkum. Z tohoto vymezení vyplývá, že vedle držitele dobývacího prostoru, a organizace, která vydobyté nerosty získala při provádění ložiskového průzkumu ve stanoveném průzkumném území, bude poplatníkem úhrady z vydobytých nerostů vedle organizace ve smyslu § 5a horního zákona i například organizace, která překročila hranici těžby stanovené v rozhodnutí o povolení hornické činnosti (těžby). Navíc ten, kdo bude provádět nepovolenou těžbu nebo neoprávněně provádět ložiskový průzkum, bude moci být sankcionován správní sankcí za správní delikt dle části šesté zákona č. 61/1988 Sb.

K § 33i - Předmět úhrady:

V § 33i se upravuje předmět úhrady z vydobytých nerostů jako druhý základní konstrukční prvek úhrady z vydobytých nerostů. Podle § 3 daňového řádu úhradová povinnost vzniká okamžikem, kdy nastaly skutečnosti, které jsou předmětem úhrady, tj. kdy dojde k vydobytí nerostů v daném úhradovém období.

K § 33j - Základ úhrady:

V § 33j je upraven základ úhrady z vydobytých nerostů jako třetí základní konstrukční prvek úhrady z vydobytých nerostů, a to prostřednictvím dílčích základů úhrady. Určovat základ úhrady z vydobytých nerostů jako celek nemá význam, neboť celkový základ úhrady není pro výpočet úhrady z vydobytých nerostů třeba. Fakticky ho však tvoří součet jednotlivých dílčích základů úhrady.

V odstavci 1 je stanoveno obecné pravidlo pro určení dílčího základu úhrady z vydobytých nerostů. Jednotlivý dílčí základ úhrady (např. dílčí základ úhrady z ropy) je uveden vždy v určitém množství (např. kilogramy, tuny). Toto množství pro účely určení dílčího základu úhrady odpovídá čisté těžbě v dobývacím prostoru. Zákonná definice čisté těžby odpovídá dosavadnímu způsobu statistického vykazování těžby v dobývacím prostoru, prováděnému ve statistickém výkazu Hor (MPO) 1-01, kde odpovídá položce „Úbytek zásob těžbou“.

Speciální úprava (v odstavci 2) platí pro dílčí základ úhrady z hnědého uhlí dobývaného povrchovým způsobem. V případě hnědého uhlí dobývaného povrchovým způsobem je dílčím základem úhrady množství tepla („výhřevnost“), pro jehož výpočet se použije vzorec uvedený v odstavci 2, přičemž výhřevnost je definována odkazem na příslušnou technickou normu.

Tento způsob právní úpravy byl zvolen, aby byl v podmínkách České republiky zajištěn jednotný způsob měření výhřevnosti podle technické normy ČSN 44 1400 Zásady a technické požadavky pro jakost tuhých paliv. Pro technickou praxi není použití této technické normy ničím novým: tato norma je běžně používána v obchodních vztazích. Proto si zavedení

metodiky stanovení výhřevnosti podle příslušné technické normy nevyžádá žádné náklady ani opatření.

Klíčovou skutečností je, že tato norma používá pojem „výhřevnost“ v jediném významu, a to jako výhřevnost označovanou jako Q_i^r , tedy jako výhřevnost v původním stavu paliva. Tím budou vyloučeny výkyvy v hodnotách výhřevnosti, ke kterým např. vlivem času a povětrnostních podmínek v praxi dochází.

Požadavek na zjištění výsledků výhřevnosti váženým průměrem má za cíl vyloučit výkyvy v hodnotách výhřevnosti, ke kterým dochází v závislosti na tom, ze které části ložiska a sloje bylo hnědé uhlí v daném roce vydobyto.

Cílem navrženého znění odstavce 2 písm. b) a odstavce 3 je dále zajistit, aby měření výhřevnosti prováděné podle tohoto zákona byla co nejobjektivnější a aby byla prováděna orgánem, který je takovouto objektivitu schopen garantovat. Jedná se o principy vycházející ze zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů (z části čtyřicáté šesté, § 6), kdy se v případě daně z pevných paliv základ daně prokazuje měřením akreditované laboratoře.

Pro technickou praxi není tento požadavek ničím novým: je rovněž běžně používán v obchodních vztazích mezi organizacemi na straně jedné a velkými odběrateli (elektrárny, teplárny) na straně druhé. V těchto případech je běžným požadavkem, že rozbor uhlí musí provádět akreditovaná laboratoř. Proto by si praktická aplikace tohoto požadavku neměla vyžádat žádné náklady ani zvláštní opatření.

K § 33k - Sazba úhrady:

V § 33k je upravena sazba úhrady z vydobytých nerostů jako čtvrtý základní konstrukční prvek úhrady z vydobytých nerostů. V souladu s ústavním pořádkem, konkrétně s čl. 2 odst. 3 a 4 a čl. 78 Ústavy České republiky a čl. 11 odst. 5 Listiny základních práv a svobod je v horním zákoně stanovena maximální výše sazby úhrady z vydobytých nerostů pro každý jednotlivý dílčí základ úhrady (tj. pro každý druh vydobytého nerostu) ve výši 10 % z tržní ceny za jednotku množství konkrétního druhu vydobytého nerostu. Konkrétní výši sazby úhrady pro jednotlivé druhy vydobytých nerostů stanoví vláda nařízením, prostřednictvím něhož bude možné pružněji reagovat změnou sazeb na ekonomickou situaci.

K § 33l - Výpočet úhrady:

V § 33l je upraven výpočet úhrady z vydobytých nerostů jako pátý základní konstrukční prvek úhrady z vydobytých nerostů.

Výpočet úhrady z vydobytých nerostů se od obvyklého výpočtu v případě daní v širším smyslu (součin základu daně a sazby daně) odlišuje, a to s ohledem na existenci dílčích základů úhrady a dílčích úhrad. Výpočet úhrady z vydobytých nerostů se skládá ze dvou kroků. Prvním je výpočet jednotlivých dílčích úhrad prostřednictvím dílčích základů a sazeb pro tyto dílčí základy úhrad pro každý druh vydobytého nerostu. Druhým krokem je součet dílčích úhrad. Výsledkem je celková úhrada z vydobytých nerostů, která se zaokrouhlí na celé stokoruny nahoru (jde o speciální úpravu k § 146 odst. 1 daňového řádu).

K § 33m – Úhradové období:

V § 33m je upraveno úhradové období jako šestý základní konstrukční prvek úhrady z vydobytých nerostů, neboť úhrada z vydobytých nerostů není daní (v širším slova smyslu) jednorázovou.

K § 33n – Rozpočtové určení úhrady:

V § 33n je upraveno rozpočtové určení úhrady jako šestý základní konstrukční prvek úhrady z vydobytých nerostů. Úhrada z vydobytých nerostů je sdílenou daní (v širokém slova smyslu).

Podle odstavce 1 jsou mezi rozpočty obcí a státní rozpočet rozdělovány části úhrady z vydobytých nerostů odpovídající jednotlivým dílčím úhradám. Speciálně je řešeno rozpočtové určení těchto dílčích úhrad: (i) dílčí úhrady z hnědého uhlí dobývaného povrchově, (ii) dílčí úhrady z černého uhlí, (iii) dílčí úhrady z hnědého uhlí dobývaného hlubinně, (iv) dílčí úhrady z radioaktivních nerostů, (v) dílčí úhrady z ropy a (vi) dílčí úhrady z hořlavého zemního plynu. Veškeré ostatní dílčí úhrady se budou rozdělovat podle odstavce 1 písm. e).

Odstavec 2 upravuje rozdělení výnosu mezi jednotlivými obcemi, pokud nelze určit, na území které obce k dobývání došlo a stanoví použití obdobného rozdělovacího klíče mezi jednotlivé obce ve stanoveném průzkumném území.

V odstavci 3 je stanoveno zvláštní pravidlo pro rozpočtové určení úroku z prodlení, penále a pokuty za opožděné tvrzení úhrady (tj. příslušenství sledujícího osud úhrady – viz § 2 odst. 5 daňového řádu). Toto příslušenství bude příjmem pouze státního rozpočtu, a to zejména z toho důvodu, aby nedocházelo k nehospodárnému převádění nízkých objemů peněžních prostředků obcím.

K § 33o – Účelovost úhrady:

V § 33o je upravena účelovost úhrady z vydobytých nerostů jako její ostatní konstrukční prvek. Konkrétně je stanoveno, že výnos úhrady z vydobytých nerostů, který je příjmem státního rozpočtu, je z 28 % účelově určen k specifikovaným účelům v rozpočtové kapitole MPO, obdobně je specifikováno účelové určení 12 % výnosu pro rozpočtovou kapitolu MŽP. Zbývající část výnosu, která je příjmem státního rozpočtu, ve výši 60 % účelově určena není.

Toto rozdělení bylo stanoveno tak, aby MŽP byla zachována současná výše příjmů jeho kapitoly státního rozpočtu z výnosů úhrad z vydobytých nerostů.

Po dohodě MF byl pro rozpočtovou kapitolu MPO navýšen objem finančních prostředků z příjmů z úhrad z vydobytých nerostů. Důvodem pro toto navýšení je plánované ukončení financování procesu zahlazování následků hornické činnosti z výnosů privatizace. Příjmy z výnosu z úhrad z vydobytých nerostů budou jedním z alternativních zdrojů pro další zabezpečení výše uvedené činnosti.

K hlavě III - Správa úhrad:

K § 33p – Správce úhrady:

V odstavci 1 se stanoví, že správcem úhrady z dobývacího prostoru a úhrady z vydobytých nerostů je obvodní báňský úřad příslušný podle stanovených kritérií, kterým bude nejčastěji místo, kde se dobývací prostor nachází, nebo kde je prováděna hornická činnost. Nadřízeným správcem úhrady je ve smyslu § 40 odst. 5 písm. h) zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů, Český báňský úřad (např. ve věci ochrany před nečinností ve smyslu § 38 daňového řádu, vyloučení úřední osoby podle § 77 daňového řádu, stížnosti podle § 261 daňového řádu).

Odstavec 2 stanoví, že při správě těchto úhrad postupují obvodní báňské úřady podle daňového řádu (např. ve věci institutu dodatečného přiznání pro situace, kdy subjekt úhrady zjistí sám rozdíl oproti již stanovené úhradě - viz § 141 daňového řádu, záloh, včetně možnosti jejich změny – viz § 174 daňového řádu, postupů při správě daní – viz § 78 a násl. daňového řádu). Horní zákon (právní úprava úhrad) obsahuje pouze nezbytná speciální ustanovení vůči obecné právní úpravě daňového řádu. Ve smyslu § 1 odst. 2 daňového řádu je tak cílem správy úhrady její správné zjištění a stanovení a zabezpečení její úhrady.

K § 33q – Oznamovací povinnost:

Ustanovení upravuje oznamovací povinnost pro Český báňský úřad, a to povinnost zaslat Ministerstvu průmyslu a obchodu zprávu o výběru úhrad z dobývacího prostoru a z vydobytých nerostů, a to za účelem informování ústředního správního úřadu o skutečnostech týkajících se úhrad.

Obsahem zprávy jsou údaje o výběru a převodu úhrad uskutečněné v daném úhradovém období. Není tak rozhodné, o úhrady za jaké úhradové období se jedná.

K § 33r – Záznamní povinnost pro účely úhrad:

Ustanovení upravuje zákonnou povinnost vést evidenci pro účely úhrady z vydobytých nerostů. Mimoto platí § 97 odst. 2 daňového řádu, který umožňuje správci úhrady uložit poplatníkovi, aby vedl i zvláštní záznamy potřebné pro správné zjištění a stanovení úhrad. Podle odstavce 1 má záznamní povinnost (povinnost vést evidenci) pouze poplatník úhrady z vydobytých nerostů, který je držitelem dobývacího prostoru, resp. organizací. Tato povinnost tak logicky nedopadá na toho, kdo provádí nepovolenou těžbu nebo neoprávněně provádí ložiskový průzkum.

K rozsahu evidovaných údajů uvádíme, že dosavadní zkušenosti ukazují, že ustanovení § 10 horního zákona, které organizaci ukládá m. j. povinnost vést důlně měřickou a geologickou dokumentaci a evidovat stav zásob výhradního ložiska a jeho změny, evidovat výrubnost a znečištění při dobývání výhradního ložiska a dosahované výsledky při úpravě a zušlechťování nerostů prováděných v souvislosti s jejich dobýváním, je příliš obecné pro účely kontrol správnosti výpočtu úhrad zcela nedostatečné. Proto bylo k naplnění výše

uvedeného usnesení vlády „zajistit zjednodušení a zprůhlednění postupu při výpočtu, vybírání a vymáhání úhrad“ nutné podrobněji stanovit povinnosti k vedení podkladů nutných pro výpočet a kontrolu úhrad. Přitom nejde o nové povinnosti, ale o konkretizaci dosavadních, pro nový způsob výpočtu úhrad z vydobytých nerostů příliš obecně stanovených povinností uvedených v § 10 horního zákona tak, aby tyto podklady poskytl poplatníkovi úhrady i správci úhrady spolehlivý a dostatečný přehled a umožnily tím jednoduchý způsob kontroly správnosti údajů, které jsou pro výpočet výše úhrady potřebné. Vzhledem k tomu nedojde ke zvýšení administrativní zátěže podnikatelů.

K § 33s – Úhradové přiznání:

Cílem nalézacího řízení (vyměřovacího či doměřovacího) je správné zjištění a stanovení úhrady (nalezení správné výše úhrady). Podkladem pro správné zjištění a stanovení úhrady je jako doposud (dle vyhlášky č. 617/1992 Sb.) přiznání podané subjektem úhrady – u úhrady z dobývacího prostoru podávaného na úhradové období a u úhrady z vydobytých nerostů za úhradové období.

Správa úhrady je postavena na principu, že její subjekt nese břemeno tvrzení ohledně své úhradové povinnosti. Subjekt úhrady tak spolupracuje při stanovení úhrady se správcem úhrady zejména tím, že správně tvrdí výši úhrady, kterou je zároveň povinen uhradit. Správce úhrady pak podrobí toto tvrzení revizi, jejímž výsledkem je akceptace tvrzené částky a deklaratorní stanovení úhrady nebo změna spočívající ve změně tvrzené částky tak, aby výsledná úhrada odpovídala úhradové povinnosti dané zákonem.

Je vhodné upozornit na skutečnost, že subjekt úhrady tím, že nese břemeno tvrzení ohledně své úhradové povinnosti, má povinnost sám si svou úhradu vypočítat a vyčíslit, a tento výsledek spolu s dalšími potřebnými údaji, které jsou předvídané v jednotlivých tiskopisech (např. i přílohy, které jsou součástí podání, a v nichž lze požadovat pouze údaje nezbytné pro správu úhrady ve smyslu § 72 odst. 2 daňového řádu), uvede v příslušném úhradovém přiznání (viz § 135 odst. 2 daňového řádu).

V odstavci 1 je zakotvena pro poplatníky úhrady z dobývacího prostoru a poplatníky úhrady z vydobytých nerostů povinnost podat úhradové přiznání. Výjimkou je poplatník provádějící nepovolené dobývání nebo průzkum. Zde je z povahy věci neúčelné, aby se stanovovala povinnost k podání úhradového přiznání. Ustanovení tak naplňuje § 135 odst. 1 daňového řádu, podle kterého je povinen podat řádné daňové tvrzení (zde úhradové přiznání) každý daňový subjekt (zde poplatník příslušné úhrady), kterému to zákon ukládá.

V odstavci 2 větě první je stanovena lhůta pro podání úhradového přiznání k úhradě z dobývacího prostoru. Jedná se o speciální úpravu k § 136 odst. 3 daňového řádu. Lhůta pro podání úhradového přiznání u úhrady z dobývacího prostoru je stanovena tak, aby byla shodná s lhůtou pro podání úhradového přiznání k úhradě z vydobytých nerostů (tj. do 31. března).

V odstavci 2 větě druhé je stanovena lhůta pro podání úhradového přiznání k úhradě z vydobytých nerostů. Jde o speciální úpravu k § 136 odst. 1 a 2 daňového řádu. Úhradové přiznání k úhradě z vydobytých nerostů se bude podávat do konce třetího kalendářního

měsíce po uplynutí úhradového období (tj. do 31. března) s tím, že nebude možnost podat toto přiznání do 6 měsíců po uplynutí úhradového období podle § 136 odst. 2 daňového řádu.

V odstavci 3 se vylučuje možnost prodloužit lhůtu pro podání úhradového přiznání k úhradě z vydobytých nerostů i k úhradě z dobývacího prostoru, a to zejména s ohledem na jednotný postup u všech poplatníků a placení záloh na úhradu z vydobytých nerostů.

Úhradové přiznání a dodatečné úhradové přiznání se ve smyslu navrhovaného odstavce 4 podává na formuláři, který má předepsanou podobu, a to na tiskopise vydaném ČBÚ [§ 40 odst. 5 písm. h) zákona č. 61/1988 Sb.]. Ohledně stanovení orgánu, který vydává tiskopisy, jde o speciální ustanovení k § 72 odst. 1 daňového řádu.

V odstavci 5 se normuje povinná příloha k úhradovému přiznání, a to pouze pro případ existence dílčí úhrady z hnědého uhlí dobývaného povrchově, neboť tento doklad prokazuje údaj, který je potřebný pro výpočet dílčího základu úhrady z hnědého uhlí dobývaného povrchovým způsobem.

Ohledně splatnosti úhrad platí obecné ustanovení § 135 odst. 3 daňového řádu, tj. úhrady jsou splatné v poslední den lhůty stanovené pro podání úhradového přiznání (tj. 1. dubna). Pokud nejsou úhrady uhrazeny, stávají se nedoplatkem ve smyslu § 153 daňového řádu, ke kterému bude v souladu s § 252 a násl. daňového řádu vznikat úrok z prodlení.

K § 33t – Zálohy úhrady z vydobytých nerostů:

V návaznosti na § 174 odst. 1 věta druhá daňového řádu je stanoveno, že úhrada z vydobytých nerostů se platí prostřednictvím záloh. Z důvodu právní jistoty adresátů právní normy se výslovně stanoví, že pouze úhrady z vydobytých nerostů dle § 33i odst. 2 písm. a) se platí formou záloh. Úhrada z dobývacího prostoru se prostřednictvím záloh neplatí. U záloh na úhrady z vydobytých nerostů jde o obdobnou právní úpravu jako právní úpravu záloh podle § 38a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, nicméně tato právní úprava se ani subsidiárně nepoužije. Subsidiárně se použije ustanovení § 174 daňového řádu.

Zálohy se platí za zálohové období, které je vymezeno v odstavci 2. Zásadně tedy půjde o období od 1. dubna kalendářního roku do 31. března následujícího kalendářního roku (počátek a konec zálohového období může být o několik dnů posunut v návaznosti na skončení lhůty pro podání úhradového přiznání v jiný den než 31. března – viz § 33 odst. 4 daňového řádu).

Při stanovení výše záloh na úhradu z vydobytých nerostů (výše záloh činí 20 %) se podle odstavce 3 vychází z předchozí úhrady. Předchozí úhradou pro určité zálohové období (např. od 1. dubna 2016 do 31. března 2017) je

- zásadně úhrada tvrzená poplatníkem v úhradovém přiznání za poslední předcházející úhradové období (v daném případě za úhradové období 2015),

- v případě podání dodatečného úhradového přiznání poplatníkem za poslední předcházející úhradové období (v daném případě za úhradové období 2015) na úhradu vyšší tato vyšší úhrada,
- v případě vyměření vyšší úhrady za poslední předcházející úhradové období (v daném případě za úhradové období 2015) – srov. § 139 odst. 3 věta první daňového řádu – tato vyšší úhrada,
- v případě vyměření úhrady z moci úřední za poslední předcházející úhradové období (v daném případě za úhradové období 2015) – srov. § 139 odst. 3 věta druhá daňového řádu – úhrada takto vyměřená,
- v případě doměření vyšší úhrady (na základě dodatečného úhradového přiznání nebo z moci úřední) za poslední předcházející úhradové období (v daném případě za úhradové období 2015) – srov. § 143 daňového řádu – tato vyšší úhrada.

Odstavec 4 zajišťuje, že zálohy se neplatí v případě vydobytých nerostů při provádění ložiskového průzkumu ve stanoveném průzkumném území. Část dílčí úhrady z ostatních nerostů odpovídající těmto vydobytých nerostů se tak pro účely stanovení záloh odečte.

V odstavci 5 je upravena splatnost záloh. Splatnost záloh je stanovena pomocí odkazu na konce jednotlivých měsíců v zálohovém období, tj. zálohy budou splatné do 30. června, 30. září a 31. března. Dále je zde stanovena povinnost k podání oznámení o platbě záloh, které poplatník podává na tiskopise vydaném ČBÚ, obdobě jako u úhradového přiznání. Lhůta pro podání tohoto oznámení a jeho obsah jsou specifikovány tak, aby poplatník sdělil příslušnému OBÚ údaje rozhodné pro rozdělení zálohy oprávněným příjemcům v souladu s ustanovením § 33n odst. 2.

V odstavci 6 je stanoveno speciální ustanovení k § 174 odst. 3 daňového řádu. Zdůrazňuje se, že na splatnou úhradu za určité úhradové období se započtou zálohy zaplacené v průběhu tohoto úhradového období (nikoliv v průběhu zálohového období).

K § 33u - Limit pro předepsání a placení úhrady z vydobytých nerostů:

Z důvodu hospodárnosti se v tomto ustanovení stanovuje limit pro nepředepsání a neplacení úhrady z vydobytých nerostů. Poplatník tak má povinnost podat úhradové přiznání, správce úhrady úhradu stanoví, ovšem úhrada není předepsána do evidence úhrad a poplatník ji nemá povinnost zaplatit.

K § 33v – Úrok z prodlení:

Ustanovení o výši úroku z prodlení je speciálním vůči § 252 daňového řádu. V ostatním se použije toto ustanovení daňového řádu a jeho související ustanovení.

K § 33w - Prominutí úhrady z vydobytých nerostů:

I nadále zůstává zachována pravomoc (dosud upravená ve vyhlášce č. 617/1992 Sb.) Ministerstva průmyslu a obchodu se souhlasem MF, MŽP, ČBÚ a příslušnou obcí výši úhrady

z vydobytých nerostů snížit. Nově to bude v návaznosti na institut prominutí daně upravený v daňovém řádu formou prominutí úhrady z vydobytých nerostů. Důvod pro prominutí byl převzat z vyhlášky č. 617/1992 Sb. Ostatní důvody byly vypuštěny jako neurčité, zakládající riziko poskytnutí nedovolené veřejné podpory či zvyšující korupční rizika navrhované právní úpravy.

Toto ustanovení tak upravuje možnost prominutí úhrady z vydobytých nerostů v režimu daňového řádu (viz § 259 a násl.), kde jsou mj. obsažena obecná procesní pravidla normující, jak při promíjení postupovat v případě, že speciální zákon (v tomto případě horní zákon) stanoví orgánu veřejné moci pravomoc zcela nebo částečně promíjet (např. je upravena lhůta pro rozhodnutí, možnost opakované žádosti, nemožnost uplatnit opravné prostředky).

K bodu 4 - § 35 odst. 3

Pojem „opuštěné důlní dílo“ je praxí běžně používán, jeho legální definice však dosud v horním zákoně chyběla. Jedná se především o dlouhodobě nevyužívaná, avšak dosud nezlikvidovaná (resp. nezajištěná) důlní díla, provozovaná před změnou politického systému v roce 1989 tehdejšími národními podniky atp. Jejich vlastnictví (případně právní odpovědnost za jejich likvidaci či zabezpečení), nebylo převedeno při privatizaci těžebního sektoru na soukromé subjekty.

Na likvidaci a zajištění opuštěných důlních děl jsou čerpány prostředky ze státního rozpočtu, považujeme proto za účelné, aby z důvodu právní jistoty subjektů, které čerpají tyto prostředky, a s ohledem na znění § 33o, byla zavedena legální definice tohoto pojmu.

Vzhledem k výše citovanému úkolu vyplývajícímu z usnesení vlády č. 385 ze dne 28. května 2014 a nezbytnosti co nejrychlejší přípravy konkrétního textu novely horního zákona, nebylo možné připravit komplexní novelizaci problematiky starých a opuštěných důlních děl, zahlazování následků hornické činnosti a rozdělení kompetencí mezi příslušné orgány státní správy. V budoucnosti však bude nezbytné připravit řešení této problematiky.

K bodu 5

V souvislosti s novou právní úpravou báňsko-technické evidence (viz výklad k § 29a) a její důležitostí pro MPO se navrhuje vložit do horního zákona rovněž sankci za neplnění povinností při poskytování údajů do báňsko-technické evidence, a to ve formě správního deliktu.

Navrhované znění § 40a a § 40b vychází z právní úpravy správních deliktů v zákoně č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů (§ 26 a § 26a). S ohledem na tento zákon byla stanovena i nejvyšší možná výše pokuty.

K bodu 6

Vzhledem k výše provedeným změnám bylo potřeba adekvátně upravit i text § 41.

K článku II – Přejchodná ustanovení

K bodu 1:

Zakotvuje se standardní přechodné ustanovení pro úhrady z dobývacího prostoru, které zabraňuje nežádoucí retroaktivitě a zajišťuje, že při určení a správě úhrad z dobývacího prostoru za roky přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. za rok 2015 a předcházející) se bude postupovat podle zákona č. 44/1988 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (§ 32a), a vyhlášky č. 617/1992 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

K bodu 2:

Zakotvuje se standardní přechodné ustanovení pro úhrady z vydobytých nerostů, které zabraňuje nežádoucí retroaktivitě a zajišťuje, že při určení a správě úhrad z vydobytých nerostů za roky přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. za rok 2015 a předcházející) se bude postupovat podle zákona č. 44/1988 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (§ 32a), a vyhlášky č. 617/1992 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

Uvedené přechodné ustanovení zajišťuje, že pro nerosty vydobyté přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. do 31. prosince 2015) a prodané nebo spotřebované pro vlastní potřebu přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. do 31. prosince 2015) bude určena, stanovena a placena úhrada podle zákona č. 44/1988 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (§ 32a), a vyhlášky č. 617/1992 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

K bodu 3:

Speciální režim se navrhuje pro nerosty vydobyté přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. do 31. prosince 2015), které přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. do 31. prosince 2015) nebyly prodány nebo spotřebovány pro vlastní potřebu. U těchto nerostů se úhrada z vydobytých nerostů určí, stanoví a platí podle zákona č. 44/1988 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (§ 32a), a vyhlášky č. 617/1992 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. V této souvislosti se zakotvuje fikce, že tyto nerosty budou prodány nebo spotřebovány nejpozději uplynutím jednoho roku ode dne nabytí účinnosti (tj. do 31. prosince 2016). Tato fikce zajistí, že úhrada podle zákona č. 44/1988 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (§ 32a), a vyhlášky č. 617/1992 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, za nerosty vydobyté přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. do 31. prosince 2015) se bude platit pouze za rok 2016.

Aby měl obvodní báňský úřad přehled o množství nerostů, na které se vztahuje toto přechodné ustanovení, bude organizace povinna nejpozději do tří měsíců ode dne předcházejícího dni nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. do 1. dubna 2016) oznámit množství

vydobytých nerostů, které byly vydobýty přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. do 31. prosince 2015) a nebyly prodány nebo spotřebovány pro vlastní potřebu přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. do 31. prosince 2015).

S ohledem na to, že pro nerosty, které byly vydobýty přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. do 31. prosince 2015) a nebyly prodány nebo spotřebovány pro vlastní potřebu přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. do 31. prosince 2015), nebude možné určit výši úhradu z vydobytých nerostů podle zákona č. 44/1988 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (§ 32a), a vyhlášky č. 617/1992 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zakotvují se zvláštní pravidla pro její určení, stanovení a placení. Podat úhradové přiznání a zaplatit úhradu bude organizace povinna nejpozději do 1. června 2017 s tím, že zálohy se nebudou platit. Přijatou úhradu za tyto nerosty obvodní báňský úřad rozdělí jednotlivým příjemcům stejně jako úhradu z vydobytých nerostů za poslední kalendářní rok přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. za kalendářní rok 2015).

Úhrada za tyto nerosty se vypočte podle stanoveného vzorce, který je součinem dvou činitelů. Prvním činitelem je podíl, v jehož čitateli je výše úhrady uvedená v úhradovém přiznání za poslední kalendářní rok přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. za kalendářní rok 2015) a v jehož jmenovateli je výše těžby v jednotkách množství uvedená v úhradovém přiznání za poslední kalendářní rok přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. za kalendářní rok 2015). Druhým činitelem je množství nerostů, které byly vydobýty přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. do 31. prosince 2015) a nebyly prodány nebo spotřebovány pro vlastní potřebu přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. do 31. prosince 2015), v jednotkách množství. Zaokrouhlování se bude v souladu s § 146 daňového řádu provádět na dvě desetinná místa.

K bodu 4:

Přechodné ustanovení řeší problematiku určení výše záloh (srov. § 33t) za první zálohové období (tj. zálohové období od 1. dubna 2016), neboť pro toto zálohové období není možné použít předchozí úhradu podle § 33t odst. 3, neboť žádná úhrada tvrzená poplatníkem v úhradovém přiznání za poslední předcházející úhradové období, za které podal úhradové přiznání, neexistuje. Za takovou úhradu se bude považovat úhrada podle zákona č. 44/1988 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. podle § 32a).

K článku III – Zrušovací ustanovení

Jak již bylo uvedeno výše, předkladatel považuje za nezbytné, aby byla vyhláška č. 617/1992 Sb. zrušena. Dále se navrhuje zrušit všechny vyhlášky, které vyhlášku č. 617/1992 Sb. novelizovaly.

K článku IV - Účinnost

Účinnost novely horního zákona je navržena tak, aby mohlo dojít k bezproblémovému přechodu z dosavadního na nový způsob výpočtu a správy úhrady z dobývacích prostorů a vydobytých nerostů.

V Praze dne 25. května 2015

Mgr. Bohuslav Sobotka, v. r.

předseda vlády

Ing. Jan Mládek, CSc., v. r.

ministr průmyslu a obchodu